

Uudistettu kirjanpitolaki sähköisessä taloushallinnossa

Opinnäytetyö

Suvi Järvinen

Opinnäytetyö

Elokuu, 2018

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Järvinen, Suvi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Elokuu 2018
	Sivumäärä 50	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Uudistettu kirjanpitolaki sähköisessä taloushallinnossa		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Marja-Liisa Kananen		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Kirjanpitolain uudistus tuli voimaan 2016. Uudistuksen tavoitteena oli pienentää hallinnollista taakkaa ja tuoda laki ajan tasalle teknologian kehityksen kanssa. Teknologianeutraali lainsäädäntö ei ota kantaa, millä menetelmillä lain asettamat säännöt toteutetaan. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten kirjanpitolain teknologianeutraalius vaikuttaa ja näkyy käytännössä ja millaisia mielipiteitä alan toimijoilla on lain uudistuksesta.</p> <p>Opinnäytetyö tarkoituksena oli tutkia kirjanpitolain uudistuksen vaikutuksia sähköisessä taloushallinnossa. Uuden lain mukaisia tilinpäätöksiä oli jo tehty kahdelta vuodelta, joten uudistuksen lopullisista vaikutuksista oli jo kerääntynyt kokemusta ja tietoa, joita opinnäytetyössä lähdettiin selvittämään. Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla paikallisten auktorisoitujen tilitoimistojen yrittäjiä ja henkilöstöä. Aineiston analysoinnissa käytettiin sisällönanalyysejä.</p> <p>Kirjanpitolain uudistus vaikutti sähköisen taloushallinnon toteutukseen loppujen lopuksi aika vähän. Eniten vaikutti paperisen tasekirjan poistuminen laista. Vaikka kirjanpito ja tilinpäätös voitaisiin viedä läpi tulostamatta paperiakaan, taloushallinto saatetaan silti järjestää vielä osittain manuaalisesti. Tilitoimistoissa pyritään vahvasti siirtymään mahdollisimman sähköiseen toimintaan, mutta asiakkailta ei välttämättä ole kiinnostusta tai resursseja sähköisen taloushallinnon järjestelmien käyttöön.</p> <p>Teknologianeutraalin kirjanpitolain etuna nähtiin, että se sallii perinteisen taloushallinnon soveltamisen sähköisen lisäksi. Laki koskee erilaisia kirjanpitovelvollisia, joilla kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta hyödyntää sähköistä taloushallintoa. Toisaalta lain ei koettu edistä sähköisen taloushallinnon yleistymistä tarpeeksi, jolloin myös sähköiset toimistot joutuvat vielä toimimaan osin manuaalisesti.</p>		
Avainsanat (asiasanat) kirjanpitolain uudistus, sähköinen taloushallinto, teknologianeutraali lainsäädäntö		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Järvinen, Suvi	Type of publication Bachelor's thesis	Date August 2018 Language of publication: Finnish
	Number of pages 50	Permission for web publication: x
Title of publication The updated Accounting Act and electronic accounting		
Degree programme Degree Programme in Business Administration		
Supervisor(s) Marja-Liisa Kananen		
Assigned by		
Abstract <p>The reform of the Accounting Act came into force in 2016. The aim of the reform was to reduce the administrative burden and bring the law up to date with modern technology. Technology neutral legislation does not take a stand on how the rules set by law are implemented. The aim of the study was to find out how the technology neutrality of the Accounting Act affects in practice and what the interviewees think about the reform.</p> <p>The thesis examined the effects of the reform on electronic accounting. The financial statements under the new law had already been made for two years, so there was already some information on the final effects. The thesis used qualitative research methods. The data was collected by interviewing entrepreneurs and staff of local authorized accounting firms. The collected data was analyzed by using theory-driven content analysis.</p> <p>The reform of the Accounting Act had little effect on the implementation of electronic accounting. The most important factor was the removal of a paper bill from the law. Although accounting and financial statements could be passed without printing any paper, financial management may still be partly manually organized. Accounting firms strive to move strongly towards electronic accounting, but the customers may not have interest or resources to use e-accounting systems.</p> <p>The advantage of the technology neutral law was that it allows both traditional and electronic accounting methods to be applied. The law applies to different accounting entities and not all of them have the resources to use of electronic financial management. On the other hand, the law did not seem to promote enough electronic accounting, so even electronic offices might still have to use manual accounting and processes.</p>		
Keywords/tags (subjects) Accounting Act, electronic accounting, technology neutral legislation		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma	4
2.1	Tutkimusongelma	4
2.2	Tutkimusmenetelmät	5
3	Sähköinen taloushallinto	8
3.1	Keskeiset käsitteet.....	8
3.2	Paperittomasta kirjanpidosta digitaaliseen taloushallintoon	9
3.3	Sähköisen taloushallinnon prosessit ja järjestelmät	13
3.3.1	Pää- ja osakirjanpidot	14
3.3.2	Raportointi, arkistointi ja järjestelmät	18
4	Kirjanpitolaki.....	20
4.1	Muutostarve ja tavoitteet	20
4.2	Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto	21
4.3	Kirjanpitovelvolliset.....	24
4.4	Tilinpäätös ja toimintakertomus	26
4.5	Muut säännökset.....	27
5	Tutkimustulokset.....	28
5.1	Sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen	29
5.2	Uudistusten vaikutukset käytännössä.....	32
5.3	Kirjanpitolain ajantasaisuus.....	35
6	Johtopäätökset.....	37
7	Pohdinta.....	39
	Lähteet	43
	Liitteet.....	47
	Liite 1. Haastattelulomake	47

Kuviot

Kuvio 1. Sähköisen taloushallinnon kehitys	10
Kuvio 2. Taloushallinnon prosessit.....	14
Kuvio 3. Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto	21

Taulukot

Taulukko 1. Kirjanpitovelvollisten kokoluokkien raja-arvot.....	25
Taulukko 2. Haastattelut	28

1 Johdanto

Kirjanpitolain uudistus tuli voimaan joulukuussa 2015, ja sen tärkeimpinä muutoksina pidetään hallinnollisen taakan keventämistä sekä teknologianeutraaliutta. Ennen uudistusta kirjanpitolaissa oli vielä jäänteitä perinteisestä kirjanpidosta ja taloushallinnosta, mutta uudistuksen jälkeen laissa ei pitäisi olla esteitä sähköisen taloushallinnon toteutukseen.

Sähköisen taloushallinnon edellytyksinä pidetään teknologiaa ja lainsäädäntöä (Korhonen 2014). Teknologianeutraali lainsäädäntö asettaa tietyt velvoitteet ja oikeudet ottamatta kantaa, millä menetelmillä nämä säännöt toteutetaan.

Teknologianeutraali lainsäädäntö sallii teknologioiden kehittämisen tulevaisuudessa eikä suosi tai rajoita tiettyjen menetelmien käyttöä. (Kamecke & Körber 2008, 332.) Teknologianeutraali kirjanpitolaki ei siis ota kantaa, millä menetelmillä taloushallintoa toteutetaan tai tee eroa sähköisen ja paperisen taloushallinnon välille (Lehtomäki 2016).

Opinnäytetyössä keskitytään kirjanpitolain teknologianeutraaliuuteen ja sen vaikutuksiin sähköisessä taloushallinnossa. Opinnäytetyön tavoitteena on avata kirjanpitolain uudistusta ja selvittää uudistusten vaikutuksia sähköiseen taloushallintoon.

Opinnäytetyön tutkimusote on kvalitatiivinen. Tutkimuksen kohderyhmänä on taloushallinnon asiantuntijoita eli yrittäjiä ja työntekijöitä tilitoimistoista. Opinnäytetyöllä ei ole toimeksiantajaa. Opinnäytetyön idea kehittyi aiempien tutkimusten jatkokutkimusaiheiden perusteella. Uudistettua kirjanpitolakia ja sen vaikutuksia on tutkittu aiemmin, mutta sähköisen taloushallinnon näkökulmasta ei ole tehty opinnäytetyötä.

Opinnäytetyön tietoperusta on jaettu kahteen osaan: sähköiseen taloushallintoon sekä kirjanpitolakiin. Tärkeimpiä lähteitä ovat kirjanpitolaki ja sen muuttamista koskeva hallituksen esitys HE 89/2015 sekä alan julkaisut, kuten Tilisanomien artikkelit.

Tietoperustassa sähköistä taloushallintoa käsitellään sen kehityksen ja prosessien kautta. Keskeinen lähde on Sanna Lahden ja Tero Salmisen (2014) kirja Digitaalinen

taloushallinto. Jaatinen (2009) on tutkinut väitöskirjassaan *Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelussa* sähköisen taloushallinnon kehitystä. Korhosen (2014) pro gradu -tutkielmassa *Sähköisen taloushallinnon kehitys ja ilmiön näkyvyys alan ammattilehtikirjoittelussa* jatketaan aiheen tutkimusta.

Tietoperustan kirjanpitolakia käsittelevässä luvussa avataan lain uudistuksen tarpeita ja lähtökohtia sekä keskeisimpiä muutoksia liittyen muun muassa liiketapahtumien kirjaamiseen. Opinnäytetyön tietoperustassa käydään lyhyesti läpi muutoksia koskien muun muassa pien- ja mikroyrityksiä, tilinpäätöksiä sekä muita keskeisiä muutoksia, mutta näiden käsittely on rajattu pois empiirisessä osuudessa, koska niitä on tutkittu perusteellisesti jo aiemmissa tutkimuksissa.

Kirjanpitolain uudistusta on tutkittu useassa opinnäytetyössä, mutta useimmiten töiden näkökulma on ollut pienten yritysten toiminnassa sekä tilitoimistojen työnkuvan muutoksessa. Antti Mäkiluoma (2017) on käsitellyt uudistettua kirjanpitolakia hallinnollisen taakan vähenemisen kannalta. Saija Nummelan (2016) opinnäytetyö käsitteli kirjanpitolain uudistuksen käyttöönottoa tilitoimistoissa. Opinnäytetöiden kehityskohteina mainittiin muun muassa töiden varhainen ajankohta verrattuna lakiuudistuksen voimaantuloon. Töiden jatkotutkimusaiheina oli tutkia lain uudistuksen niin sanottuja todellisia tai lopullisia vaikutuksia sekä taloushallinnon asiantuntijoiden käytännön kokemuksia muutoksesta.

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tutkimusongelma

Tutkimusongelmalla haetaan vastauksia tutkittavaan ilmiöön. Hyvä tutkimusongelma on rajattu ja selkeä. Tutkimusongelma määrittää tutkimuksen kulkua, kuten menetelmien valintaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 2.3.) Opinnäytetyössä tutkittava ilmiö on kirjanpitolain uudistus, jota lähestytään sähköisen taloushallinnon näkökulmasta. Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää, miten

kirjanpitolain muutokset ovat vaikuttaneet sähköisen taloushallinnon toteutukseen ja kehitykseen.

Tutkimuskysymykset johdetaan tutkimusongelmasta. Tutkimuskysymyksiin haetaan vastausta kerätystä aineistosta. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat seuraavat:

- Miten sähköistä taloushallintoa hyödynnetään lainsäädännön uudistuksen jälkeen?
- Onko kirjanpitolaki ajan tasalla sähköisen taloushallinnon kehityksen suhteen?

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusote

Tutkimusotteen on oltava linjassa tutkimusongelman ja -kysymysten kanssa. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tavoitteena on hakea ymmärrystä tai kuvausta jostakin ilmiöstä. Laadulliselle tutkimukselle ominaista on elämismailman tutkiminen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 1.2.) Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon tai kuinka usein. Määrällinen tutkimuksen ominaisuuksia ovat tutkittavien suuri määrä ja tiedon tarkastelu numeerisesti. Määrälliseen tutkimukseen liittyy hypoteesien testaaminen ja syy–seuraussuhteen selvittäminen. (Vilka 2007, 13, 18.)

Opinnäytetyön tutkimusote on kvalitatiivinen ja sen käyttöä puoltaa tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoite. Tutkimusongelmana on selvittää kirjanpitolain muutosten vaikutuksia sähköisen taloushallinnon toteutuksessa ja kehityksessä. Työn tavoitteena on kartoittaa taloushallinnon asiantuntijoiden kokemuksia ja mielipiteitä liittyen kirjanpitolain uudistukseen.

Aineistonkeruumenetelmät

Tutkimusongelma ohjaa myös aineistonkeruumenetelmien valintaa. Yleinen laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä on haastattelu. Haastattelumuodot voidaan jakaa niiden strukturointiasteen mukaan täysin strukturoidusta lomakehaastattelusta avoimeen haastatteluun. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 6.3.)

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä käytetään haastatteluja. Aineistonkeruun tavoitteena on saada asiantuntijatietoa tutkimusongelmaan liittyen. Opinnäytetyön aineisto kerätään puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Puolistrukturoitu haastattelu sopii tutkimukseen hyvin, koska tarkoituksena on saada tietoa hyvin yksityiskohteisesti eri lain pykälien muutosten vaikutuksista kuin myös yleisemmin mielipiteistä ja kokemuksista. Tutkimuksen tarkoitusta palvelevat paremmin tarkasti muotoillut ja aiheeseen johdattelavat kysymykset kuin laavat teemat ja aiheet, joita on tapana käyttää strukturoimattomissa haastatteluissa.

Tavoitteena on saada vähintään viisi haastateltavaa tai kunnes aineistossa on huomattavissa kylläntymistä. Yleistäminen ei ole laadullisen tutkimuksen tavoite, joten muutama haastateltava voi olla riittävästi. Haastateltavien määrää tärkeämpää on, että haastateltaviksi valittaisiin henkilöitä, jotka tietävät tutkittavasta ilmiöstä tarpeeksi, tai joilla olisi kokemusta aiheeseen liittyen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85.) Kohderyhmänä ovat jyväskyläläisten tilitoimistojen yrittäjät ja henkilöstö. Kohderyhmää rajaa myös tilitoimistojen sähköisyyden aste, koska tutkimusongelman kannalta ei olisi tarkoituksenmukaista haastatella yrityksiä, joissa kirjanpito hoidetaan vielä pitkälti perinteisesti.

Haastateltaville esitetään haastattelupyynnöksi puhelimitse tai sähköpostitse. Aineistonkeruu pyritään järjestämään niin, että haastattelupyynnöt esitettäisiin ja haastateltavat saataisiin yhden viikon aikana ja itse haastattelut järjestettäisiin kahden viikon aikana. Haastattelut tehdään kasvokkain ja nauhoitetaan luotettavuuden varmistamiseksi.

Analyysimenetelmät

Aineisto eli haastattelut litteroidaan. Litteroinnin tarkkuus riippuu tutkimuksen tarkoituksesta ja tutkimusmenetelmästä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 139, 140.) Tutkimuksessa käytetään peruslitterointia, koska haastattelujen analysoinnissa keskitytään niiden asiasisältöön. Litteroinnin jälkeen siirrytään aineiston analysointiin.

Tutkimusaineiston analysointi voi olla aineisto- tai teorialähtöistä. Aineistolähtöisessä eli induktiivisessa tutkimuksessa aineisto on teorian muodostuksen ja analyysin lähtökohtana. Teorialähtöinen eli deduktiivinen tutkimus perustuu jo olemassa olevaan

teoriaan. Näiden välillä on teoriasidonnainen tutkimus, jossa aineiston analyysi perustuu teoriaan löyhästi ja analysointia voidaan täydentää induktiolla. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 2.3.2.) Aineistoa voidaan tarkastella realistiselta tai kielelliseltä kannalta. Realistinen analyysiote keskittyy siihen, mitä aineistossa kerrotaan ja kielellinen ote siihen, miten asioista kerrotaan. Realistisen analyysiotteen tapoja ovat muun muassa teemoittelu, sisällönerittely, kvantifiointi ja tyypittely. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 7.1.2.)

Sisällönanalyysin tavoitteena on saada tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty ja yleisluontoinen kuvaus. Sisällönanalyysi voi olla laadullista sisällönanalyysia tai määrällistä sisällön erittelyä ja kumpaakin menetelmää voidaan soveltaa samaan aineistoon. Sisällön erittelyllä kuvataan määrällisesti aineiston sisältöä ja sisällönanalyysi pyrkii kuvaamaan aineiston sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103-106.)

Teoriaohjaava sisällönanalyysi lähtee analyysirungon muodostamisesta. Aineistoa tiivistetään ja erotellaan analyysirungon mukaan ja aineisto ryhmitellään johtopäätösten tekoa varten. Analyysirungon ulkopuolelle jäävät tiedot voidaan määritellä uusiksi luokiksi induktion keinoin. (Mts. 117-119.) Työn tarkoituksen mukaisesti aineiston analysoinnin tavoitteena on ensinnäkin kuvailla, mitä haastateltavat ovat sanoneet. Aineistosta etsitään niin sanottua faktatietoa. Analyysiä ohjaa olemassa olevat käsitteet ja teoriat. Analyysimenetelmänä käytetään teoriaohjaavaa sisällönanalyysia.

Luotettavuuden varmistaminen

Tutkimuksen luotettavuutta käsitellään usein termien validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetissa on kysymys tutkimuksen pätevydestä eli ovatko käytetyt menetelmät ja tulokset niin sanotusti oikeita. Reliabiliteetilla voidaan viitata menetelmien luotettavuuteen, tulosten johdonmukaisuuteen tai havaintojen pysyvyyteen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 3.3). Validiuden ja reliabiliuden käytöstä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on väitelty, koska käsitteet ovat peräisin kvantitatiivisesta tutkimuksesta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188.)

Tutkimuksen luotettavuutta lisää seikkaperäinen dokumentointi tutkimusmenetelmien valinnasta, perusteluista ja käytöstä. Tällä varmistetaan, että lukija ymmärtää ja voi arvioida tutkimuksen kulkua ja tutkimustuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Tutkimusongelmaa tukevat menetelmä- ja analyysivalinnat lisäävät tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuutta lisää huolellinen haastattelujen suunnittelu. Haastattelukysymykset muodostetaan tietoperustan pohjalta ja kysymyksiin pyydetään palautetta opinnäytetyön ohjaajalta.

Aineiston hankinnan luotettavuutta lisää tutustuminen yrityksiin, joissa mahdolliset haastateltavat työskentelevät, jotta saataisiin tietoa yritysten sähköisen taloushallinnon tilanteesta. Näin pyritään varmistamaan haastattelujen fokus, kun taustatietoihin on tutustuttu ennen haastateltavien hankintaa tai itse haastatteluja.

Haastattelujen luotettavuus pyritään varmistamaan kysymällä jokaiselta haastateltavalta samat kysymykset. Haastateltavat saavat tutustua kysymyksiin ennakkoon. Haastattelussa kysymyksiä pohjustetaan tarvittaessa avaamalla lain pykälien muutoksia. Haastatteluaineisto tallennetaan ja analysoidaan huolella. Aineiston luotettavuus varmistetaan pyytämällä haastateltavilta vahvistus aineiston aitoudesta ja tulkinnan oikeellisuudesta.

3 Sähköinen taloushallinto

3.1 Keskeiset käsitteet

Taloushallinto määritellään järjestelmäksi, jolla organisaatio seuraa taloudellisia tapahtumia ja raportoi toiminnastaan sidosryhmille. Taloushallinto voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen laskentatoimeen. Ulkoisen laskentatoimen tehtävä on tuottaa tietoa organisaation ulkopuolisille sidosryhmille. Sisäinen eli johdon laskentatoimi tuottaa nimensä mukaisesti tietoa johdon tarpeisiin. Taloushallintoa voidaan käsitellä myös prosesseina. Yleisesti taloushallinnon prosessit jaetaan pää- ja osakirjanpitoihin sekä raportointiin ja arkistointiin. (Lahti & Salminen, 16, 17.)

Sähköisessä taloushallinnossa taloushallinnon prosesseja tehostetaan tietotekniikkaa, sovelluksia, internetiä ja sähköisiä palveluita hyödyntämällä. Sähköisestä taloushallinnosta käytetään myös termiä paperiton kirjanpito, mikä on sähköisen taloushal-

linnon niin sanottu esiaste. Paperiton kirjanpito ei hyödynnä täysimittaista automaattisointia vaan jäljellä on vielä manuaalisia vaiheita. Verrattuna täysin digitaaliseen taloushallintoon paperittomassa kirjanpidossa tositaitea täytyy vielä muuttaa sähköisen muotoon esimerkiksi skannaamalla. (Lahti & Salminen 2014, 26, 27.)

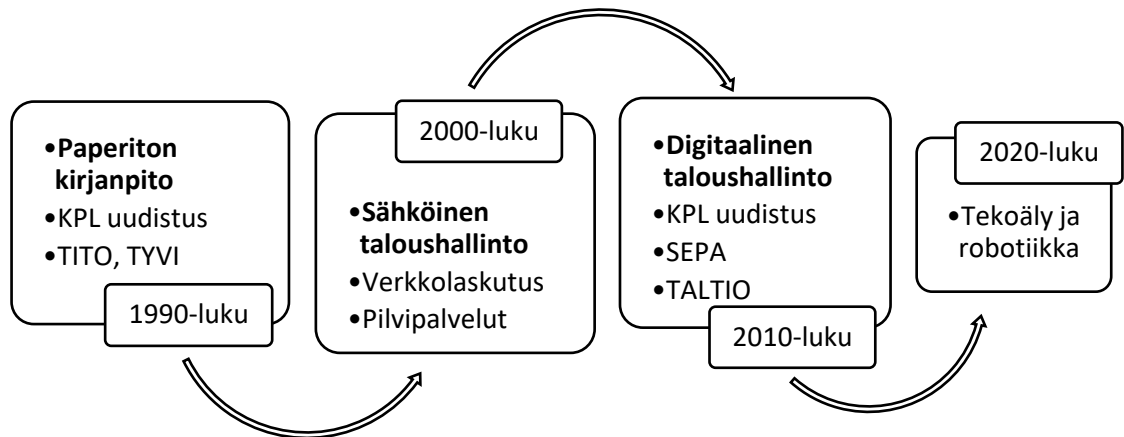
Sähköisen taloushallinnon sijaan käytetään myös termiä digitaalinen taloushallinto, jossa kaikki tietovirrat ja käsittelyvaiheet on automatisoitu, ja niitä käsitellään digitaalisesti. Kaikki kirjanpidon prosessit hoituvat automaattisesti, joten tietovirtojen ja prosessien käsittely ja tarkastelu on mahdollista hoitaa sähköisesti sidosryhmien kanssa. Keskeistä on digitaalisen tiedon hyödyntäminen ja prosessien automatisointi. (Lahti & Salminen 2014, 24.)

3.2 Paperittomasta kirjanpidosta digitaaliseen taloushallintoon

Pirkko Jaatinen (2009) on tutkinut sähköisen taloushallinnon kehittymistä Suomessa väitöskirjassaan *Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelussa*. Työ käsittelee sähköisen taloushallinnon innovaatioiden kehitystä 70-luvulta 2008 vuoteen asti. Jaatinen on jakanut kehityksen kahteen päävaiheeseen: 1971–1988 tietokoneistumisen aikaan sekä 1989–2008 sähköistymisen aikaan. Vuosia 1996–2000 kuvaavat uusi kirjanpitolaki ja TYVI ja vuosia 2000–2008 verkkolaskutus. (Jaatinen 2009, 100–106, 204.)

Kati Korhonen (2014) on jatkanut aiheen tutkimista pro gradu -tutkielmassaan *Sähköisen taloushallinnon kehitys ja ilmiön näkyvyys alan ammattilehtikirjoittelussa*. Korhosen tutkielma keskittyy 1997–2013 vuosiin. Ajanjakson keskeisiä aiheita ovat muun muassa verkkolaskutus, sähköinen viranomaisraportointi, ERP-järjestelmät ja XBRL-raportointi. (Korhonen 2014, 47, 77–79.)

Sähköisen taloushallinnon kehitystä käydään läpi myös Sanna Lahden ja Tero Salmisen kirjassa *Digitaalinen taloushallinto* (2014), jossa kehitys jakaantuu neljään vaiheeseen seuraavan kuvion (kuvio 1) mukaan (Lahti & Salminen 2014.) Seuraavaksi käydään läpi sähköisen taloushallinnon kehitystä 1990-luvusta nykypäivään sekä siihen vaikuttaneita tekijöitä ja lopuksi pohditaan tulevaisuuden näkymiä taloushallinnossa.

Kuvio 1. Sähköisen taloushallinnon kehitys (Lahti & Salminen 2014, 27, kuviota muokanneet Hyypiä, Jalonen, Mäkikangas, Samppala & Varanka 2017, 15)

Sähköisen taloushallinnon edellytyksiä ovat tietojärjestelmät ja lainsäädäntö (Korhonen 2014, 48). Kirjanpitolaki on sallinut jo 90-luvulta lähtien sähköisen taloushallinnon hyödyntämisen ja vuoden 2015 uudistuksen jälkeen myös täysin digitaalisen taloushallinnon käytön (Hyypiä, Jalonen, Mäkikangas, Samppala & Varanka 2017, 15). Taloushallinnon teknologioiden kehitystä hidastavat alalle ominaiset sääntelyvaatimukset, koskien muun muassa aineistojen voimassaoloa ja jatkuvuutta (Andersen 2016, 2.)

Organisaatioiden välisen tiedonsiirron (OVT, englanniksi electronic data interchange EDI) kehittämistä voidaan pitää sähköisen taloushallinnon tiedonsiirron alkuna. EDI perustuu standardoituihin dokumenttimuotoihin, joita voidaan käsitellä digitaalisesti. Alun perin EDI:n tarkoituksena oli osto- ja myyntidokumenttien lähetys ja myöhemmin sitä on hyödynnetty myös rahoitustoimissa. (Jaatinen 2009, 72, 205.)

Vuodesta 1997 kirjanpitolaki on sallinut tilitapahtumien sähköisen käsittelyn ja paperittoman kirjanpidon. 2000-luvun vaihteessa puhuttiin vielä paperittomasta kirjanpidosta, joka käytännössä tarkoittaa kirjanpidon tositteiden esittämistä sähköisessä muodossa. (Lahti & Salminen 2014, 27.) Merkittävä tekijä paperittoman kirjanpidon

kehityksessä oli konekielisen tiliotteen TITO (Tiliote tositteena) kehittäminen 90-luvulla, jonka tarkoituksena oli korvata pankkikohtaiset standardit. (Rantanen 2010.) Vuonna 1996 käynnistettiin Tietovirrat yrityksiltä viranomaisille -hanke eli TYVI-hanke, jonka tavoitteena oli sähköistää ja tehostaa viranomaistietojen keruuta. TYVI-järjestelmän kautta yritykset voivat lähettää sähköisiä viranomaisilmoituksia, kuten vero-, palkka- ja eläkeilmoituksia muun muassa verohallinnolle ja työeläkeyhtiöille. (Jaatinen 2009, 103, 104.)

Paperittomasta kirjanpidosta seuraava askel on siirtyä sähköiseen taloushallintoon (Lahti & Salminen 2014, 26). 2000-luvulla sähköisen taloushallinnon kehittymistä kuvaa verkkolaskutuksen yleistyminen ja standardisointi. Jaatinen kuvailee verkkolaskutusta 2000-luvun avainkäsitteeksi ja sähköisen taloushallinnon ytimeksi. (Jaatinen 2009, 106, 113.) Myöhemmin 2000-luvulla myös taloushallinnossa on alettu hyödyntämään pilvipalveluita (Hyypiä ym. 2017, 18). ERP-järjestelmien käyttö on levinnyt suuryrityksistä myös keskisuuriin. ERP-järjestelmät yleistyivät jo 90-luvulla ja 2000-luvulla järjestelmät ovat siirtyneet pilveen. (Lahti & Salminen 2014, 35, 36, 40.)

Sähköisen taloushallinnon sijaan on alettu käyttää termiä digitaalinen tai automaattinen taloushallinto. Digitaalisen taloushallinnon tavoitteena on prosessien automatisointi ja käsittely yli sidosryhmärajojen. (Lahti & Salminen 2014, 24–27.) Kirjanpitolakia uudistettiin 18 vuoden jälkeen jälleen vuonna 2015, jolloin rajoitukset digitaalisen taloushallinnon kehittymiselle poistuivat kirjanpitolaista (Lehtomäki 2016).

Sähköisen taloushallinnon kehittymistä osaltaan on edistänyt Kirjanpitolautakunta. KILAn Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista vuodelta 2011, joka korvasi aiemman yleisohjeen koneellisesta kirjanpidosta, oli merkittävä taloushallinnon digitalisoitumisen kannalta. (Hyypiä ym. 2017, 21.) Ohjeen mukaan kirjanpito voidaan perustaa digitaalisiin tositteisiin sekä laatia ja säilyttää digitaalisesti (Kirjanpitolautakunnan yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 2011, 3).

Vuonna 2011 Suomi siirtyi osaksi yhtenäistä euromaksualuetta (SEPA). SEPA on ollut tärkeä tekijä kirjanpidon automatisoinnissa ja maksuliikenteen tehostamisessa. (Kor-

honen 2014, 50) SEPan myötä on siirrytty kansainvälisiin IBAN-muotoisiin tilinumeroihin, BIC-koodeihin ja SEPA-tilisiirtoihin. Myös tiliotteet ja maksuaineistot on standardisoitu. (SEPA 2017.)

Lainsäädännön ja teknologian lisäksi taloushallinnon sähköistymisten ja digitalisoinnin kehityksen tukemisessa tärkeää on ollut myös organisaatioiden välinen yhteistyö ja erilaiset hankkeet (Hyypiä ym. 2017, 19). Suomessa taloushallinnon digitaalisuutta edistää Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry (TIEKE), jonka toiminta-alueisiin kuuluu muun muassa digitaalisten toimintaprosessien edistäminen taloushallinnossa (Vuohelainen n.d.). Taloushallinnon kannalta keskeinen hanke on ollut esimerkiksi verkkolaskuosoitteiston kehittäminen. TIEKE on myös mukana XBRL Suomi -konsortiossa (Klang n.d.) Merkittävä kansallinen taloushallinnon alan tukija on myös Suomen taloushallintoliitto (TAL), jonka strategiaan kuuluu muun muassa modernin taloushallinnon mahdollistaminen (Liiton arvot, visio ja strategia 2016.)

Muiden muassa TIEKE ja TAL ovat olleet toteuttamassa TALTIO-hanketta, jonka tavoitteena on edistää taloustiedon digitalisointia muuttamalla taloushallinnon informaatio rakenteiseksi ja digitaaliseksi. Käytännössä hankkeen tarkoitus oli siis saada kirjanpidon lähdeaineistot, kuten laskut, kuitit ja tiliotteet, rakenteiseen tietomuotoon niin, että tieto on standardissa ja koneluettavassa muodossa siirrettävissä järjestelmistä toiseen. Hanke toteutettiin vuosien 2016–2017 aikana. (Taloustiedon digitalisointi etenee – standardit ovat kaikkien saatavilla 2017.)

2010-luvulla taloushallinnon raportoinnissa on alettu hyödyntämään XBRL-raportointikieltä. Myös TALTIO-standardi perustuu XBRL-raportointikieleen (Hyypiä ym. 2017, 20.) XBRL-raportointikielellä automatisoidaan ja digitalisoidaan taloudellisen raportoinnin vaiheita ja siitä tavoitellaan kansainvälistä standardia (Hoffman & Rodríguez 2013, 73, 76).

Taloushallinnon digitalisoinnista siirrytään taloushallinnon automatisointiin. Lahti ja Salminen (2014) nostavat taloushallinnon tulevaisuuden ratkaisuksi keinoälyn ja robotiikan. Taloushallinnon prosessien rutiinitehtävät, kuten tilaukset ja yksinkertaisimmat raportoinnit automatisoituvat ja ihmisen tehtäväksi jää esimerkiksi säännösten

luonti ja poikkeustapahtumien käsittely. Rutiinitöiden automatisointi antaa tilaa vaativammalle analysoinnille ja konsultoinnille. (Lahti & Salminen 2014, 27, 28.)

Modernin taloushallinnon tekijöitä ovat pilvipalvelut, ohjelmistorobotiikka ja data-analytiikka (Stepping up: How finance functions are transforming to drive business results 2017, 1). Monet taloushallinnon prosesseista ovat automatisoitavissa, kuten osa kirjanpidon toiminnoista, raportoinnista ja verotuksesta. Ohjelmistorobotiikalla eli RPA:lla (Robotic Process Automation) voidaan hoitaa monet rutiinitehtävät, mutta vaativampia töitä, kuten neuvontaa ja analysointia ohjelmistorobotiikalla ei vielä hoideta. (Mts. 33, 34.)

Taloushallintoalalla työnkuvan muutos ja työpaikkojen pysyminen puhuttaa. Työ- ja elinkeinoministeriön toimialakatsauksen mukaan taloushallintoala jatkaa kasvua. Vaikka taloushallinnon prosessit sähköistyvät ja automatisoituvat, työn määrä ja palvelun tarve ei vähene. Työ taloushallinnossa siirtyy manuaalisista tehtävistä esimerkiksi konsultointiin. (Turtia 2018, 2.)

Lohkoketjuteknologiasta povataan ratkaisua taloushallinnon automatisointiin. Lohkoketju (blockchain) on tunnettu lähinnä virtuaalivaluutoista, mutta sitä voidaan soveltaa myös taloushallinnossa. Lohkoketjuteknologialla voidaan automatisoida kirjanpidon prosesseja, torjua väärinkäytöksiä ja kehittää kirjausketjua ja rahoitustapahtumien seuranta. (Andersen 2016, 2–4.)

3.3 Sähköisen taloushallinnon prosessit ja järjestelmät

Taloushallinnon prosessit jaetaan pää- ja osakirjanpitoihin sekä arkistointiin ja raportointiin seuraavan kuvion (kuvio 2) mukaisesti. Samaa jakoa käytetään yleisesti taloushallinnon alalla. Sähköisessä taloushallinnossa prosessit ovat yhteydessä toisiinsa ja tieto kulkee eri prosessien välillä ja eri sidosryhmille automaattisesti. (Lahti & Salminen 2014, 16–19.)

Kuvio 2. Taloushallinnon prosessit (Lahti & Salminen 2014, 19, kuviota muokanneet Hyypiä, Jalonen, Mäkikangas, Samppala & Varanka 2017, 16)

Taloushallinnon prosessien sähköistämisen hyötyjä ovat esimerkiksi kustannusten, virheiden ja rutiinitehtävien väheneminen sekä saatavuuden, seurannan ja laadun paraneminen. Seuraavissa alaluvuissa tarkastellaan prosesseja tarkemmin, sekä miten niiden käsittely on kehittynyt sähköisemmäksi ja automaattisemmaksi. Lopuksi käydään läpi myös sähköisen taloushallinnon järjestelmiä.

3.3.1 Pää- ja osakirjanpidot

Pääkirjanpito

Pääkirjanpitoon kootaan osakirjanpitojen tapahtumat. Pääkirjanpidon tehtäviä ovat muun muassa osakirjanpitojen tapahtumien täsmäytykset, raportointi, jaksotukset, kauden sulkeminen ja verojen käsittely. Pääkirjanpitoa kuvaa termi Record to Report eli tositteesta raportointiin. Perinteisessä kirjanpidossa tositteet saapuvat paperisina ja ne skannataan järjestelmään. Sähköisessä taloushallinnossa kaikki aineisto on digitaalisen muodossa. Automatisoidun pääkirjanpidon tärkeimmiksi tehtäviksi jäävät ohjaus ja täsmäytys. (Lahti & Salminen 2014, 152, 153.) Kirjanpitolain 2 luvun 2 §:n

mukaan pääkirjanpidon kirjauksista johdetaan tilinpäätös. Päivitettyyn lakiin nostettiin myös määritelmä osakirjanpidoista, joiden tiedot viedään pääkirjanpitoon yhdistelmäkirjauksina. (KPL 1336/1997.)

Ostolaskutus

Ostoreskontralla hallitaan yrityksen ostovelkoja. Ostolaskujen käsittely vie paljon resursseja, joten sen automatisoinnilla saadaan merkittäviä hyötyjä. Perinteinen ostolaskuprosessi alkaa paperisen ostolaskun vastaanottamisesta. Lasku viedään hyväksyttäväksi asiataarkastajalle, joka lähettää sen eteenpäin hyväksyttäväksi laskun hyväksyjälle. Lasku siirtyy ostoreskontrahoitajalle, joka tallentaa laskun tiedot ja tilinöinnin ostoreskontraan ja lopuksi arkistoi laskun mappiin. Ostolaskuista muodostettu maksuaineisto siirretään pankkiin. (Lahti & Salminen 2014, 52–55.)

Sähköinen ostolaskuprosessi alkaa ostolaskun vastaanottamisesta joko suoraan järjestelmään sähköisenä ostolaskuna tai paperilaskuna, joka skannataan järjestelmään. Seuraavaksi ostolasku tiliöidään automaattisesti tai manuaalisesti. Tämän jälkeen lasku menee tarkastus- ja hyväksymiskiertoon ja ostolasku hyväksytään ja lopulta ostoreskontrasta muodostetaan maksuaineisto pankille. Sähköisessä prosessissa monet vaiheet ovat automaattisia. Sähköistäminen tehostaa ostolaskuprosessia ja lisää arkistoinnin luotettavuutta. Verrattuna manuaaliseen laskujen skannaamiseen verkkolaskutus säästää aikaa sekä pienentää virheiden määrää ja kustannuksia. (Mts. 54–57.)

Sähköisiä ostolaskuja ovat verkkolaskut ja OVT-laskut. Verkkolaskutus on keskeinen osa sähköistä taloushallintoa. Verkkolaskutuksessa laskun tiedot siirtyvät sähköisessä muodossa laskuttajalta vastaanottajalle. Verkkolaskutus edellyttää välittäjää ja ohjelmaa. Pankit ja operaattorit välittävät verkkolaskuja. (Hyypiä ym. 2017, 54, 56.) Verkkolaskuja voidaan esittää kolmessa eri muodossa: Finvoice, eInvoice ja TEAPPS. Verkkolaskusta on käytävä ilmi vähintään seuraavat tiedot:

1. laskuerän tiedot (erän lähettäjän tunnus, vastaanottajan tunnus, lähetyserän tunnus, vastaanottajan tunnus, lähettäjän tunnus)
2. laskun otsikkotiedot (laskun tyyppi, numero ja päivämäärä)
3. laskun maksatus- ja viitetiedot (hyvityslaskulla hyvitetävän laskun numero)

4. laskuttajan tiedot (laskuttajan tunnus, Y-tunnus, laskuttajan nimi, pankkitilin numero)
5. laskutettavan tiedot (laskutettavan tunnus ja nimi)
6. laskun summatiedot (maksettava määrä verollisena/verottomana, veron määrä)
7. rivin otsikkotiedot (tuotteen nimi)
8. laskurivin hinnoitteluperusteet (laskutettava määrä, luettelohinta)
9. laskurivin summatiedot (rivin veroton summa, verollinen nettosumma, veroprosentti) (Simell n.d.)

Myyntilaskutus

Perinteinen myyntilaskuprosessi alkaa laskun laadinnasta, jossa laskutustiedot lisätään manuaalisesti. Laskusta tehdään kopiot arkistoon ja lähetettäväksi vastaanottajalle. Reskontranhoitaja kuittaa laskut suoritetuiksi ja tiliöi ne kirjanpitoon. Mikäli suoritus ei saavu eräpäivään mennessä, lasku menee perintään. Perinnässä asiakkaalle lähetetään maksukehotus ja muistutukseen voidaan lisätä myös huomautusmaksu. (Lahti & Salminen 2014, 79, 81–85.)

Sähköinen myyntilaskuprosessi alkaa laskun laatimisesta. Laskun tiedot haetaan automaattisesti järjestelmästä tai esimerkiksi asiakasrekisteristä. Verkkokaupassa laskun muodostaa yleensä asiakas itse. Seuraavaksi lasku lähetetään sähköistä laskukanavaa pitkin esimerkiksi verkko- tai sähköpostilaskuna. Lopuksi lasku arkistoidaan sähköisesti ja se siirtyy myyntireskontraan eli saatavien hallintaan. Perinnässä maksukehotukset voidaan automatisoida, esimerkiksi niin, että eräpäivän mentyä asiakkaalle lähtee muistutus automaattisesti. (Lahti & Salminen 2014, 96–98.) Sähköisiä myyntilaskun kanavia ovat verkkolaskut, EDI-laskut ja sähköpostilaskut samoin kuin ostolaskutuksessa (mts. 92).

Matka- ja kululaskut

Matka- ja kululaskuprosessiin sisältyy ostolaskuprosessin ulkopuolisten pienkulutapahtumien korvausten käsittely eli käytännössä työntekijän matkakulukorvausten tai pienhankintojen käsittely. Prosessi alkaa vaihtoehtoisesti matkasuunnitelman laadinnasta tai vasta matkalaskun laadinnasta. Seuraavaksi matkalasku lähetetään tarkis-

tettavaksi ja hyväksymiskiertoon asia- ja kuittitarkastukseen. Lopuksi lasku maksatetaan ostoreskontran tai palkanlaskennan kautta ja kirjataan kirjanpitoon sekä arkistoidaan ja raportoidaan. (Lahti & Salminen 2014, 101, 111.)

Sähköinen matka- ja kululaskuprosessi hoidetaan yleensä erillisellä sovelluksella. Matka- ja kulukorvauksen hakija laati matkalaskun itse. Matkakorvausten käsittelyssä sovellukseen syötetään tiedot matka-ajoista, kilometreistä, kulkuvälineestä ja ohjelma laskee päivärahat ja kilometrikorvaukset automaattisesti. (Lahti & Salminen 2014, 107.)

Maksuliikenne ja kassanhallinta

Maksuliikenteellä tarkoitetaan toimintoa, jossa maksutapahtumat liikkuvat yrityksen taloushallintojärjestelmän ja pankin välillä. Maksuliikenteeseen liittyvät erilaiset maksuvälineet, kuten maksukorttitapahtumat, kassa- ja käteistapahtumat sekä mobiili- ja internetmaksut. Yrityksen maksuliikenne jakaantuu uloslähteviin ja sisäänpäin tuleviin rahavirtoihin. Ulospäin meneviä rahavirtoja ovat esimerkiksi erilaiset laskut, kuten osto-, matka- ja palkkalaskujen maksut sekä rahoitustapahtumista lainanlyhennykset ja korot. Sisäänpäin tulevia rahavirtoja ovat myyntireskontran suoritukset, käteismyynnin tilitykset sekä pankkikorteilla tehdyt suoritukset ja verkkopankkimaksut. (Lahti & Salminen 2014, 18, 116–121.)

Käyttöomaisuuskirjanpito

Käyttöomaisuuskirjanpidossa käsitellään pitkäaikaisia investointeja, kuten koneita ja kalustoa sekä niiden arvostuksia ja poistoja. Käyttöomaisuuskirjanpidon vaiheita ovat hankintojen perustaminen käyttöomaisuusrekisteriin, poistolaskennat ja poistojen kirjaus pääkirjanpitoon, täsmäytykset sekä käyttöomaisuusraportit.

Pienen yrityksen käyttöomaisuuskirjanpito hoidetaan käytännössä yleensä manuaalisesti taulukkolaskentaohjelmalla. Suuremmat yritykset hyötyvät taulukkolaskentaohjelmia enemmän käyttöomaisuusohjelmista ja niiden tarjoamista automatisoiduista poistolaskennoista, kirjauksista ja raporteista. (Lahti & Salminen 2014, 130–133.)

Palkanlaskenta

Palkanlaskentaprosessi jaetaan neljään vaiheeseen: palkka- ja työaika-aineiston keräämiseen, tietojen tulkintaan, palkanlaskentaan ja palkkakirjanpitoon sekä raportointiin. Perinteisessä palkanlaskennassa palkkalaskelmat tulostetaan paperille, mutta sähköisessä taloushallinnossa käytetään esimerkiksi verkkopalkkaa tai palkkalaskelma lähetetään sähköpostilla. Digitaalisessa palkanlaskentaprosessissa työntekijä kirjaa itse tuntinsa järjestelmään, josta tieto siirtyy työnantajan seurattavaksi ja palkkahallinnon tulkittavaksi ja hallittavaksi. (Lahti & Salminen 2014, 138–141.)

3.3.2 Raportointi, arkistointi ja järjestelmät

Raportointi

Raportointi voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen raportointiin. Ulkoinen raportointi on lakisääteistä, kuten tilinpäätös- ja viranomaisraportoinnit. Muita tärkeitä ulkoisen raportoinnin lajeja ovat tuloslaskelmat, taseet, pää- ja päiväkirjat sekä arvonlisäveroraportoinnit. Sisäiseen raportointiin kuuluvat talous- ja tulosraportointi, talousohjausraportointi, kuten budjetointi ja ennustaminen sekä liiketoimintatiedon hallinta ja analysointi. (Lahti & Salminen 2014, 172, 173.)

Sähköisessä taloushallinnossa raportoinnin automatisointi perustuu XBRL-raportointikieleen (Xtensible Business Reporting Language). XBRL perustuu XML-kieleen ja on niin ihmisen kuin ohjelmiston luettavissa, mikä mahdollistaa laajan automatisoinnin. XBRL-raportoinnista tavoitellaan kansainvälistä taloudellisen tiedonvälityksen standardia ja sitä käytetäänkin jo Yhdysvalloissa, Aasiassa ja Euroopassa. (Hoffman & Rodríguez 2013, 76, 84.)

Sähköinen arkistointi

Sähköisessä arkistoinnissa kaikki kirjanpidon aineisto käsitellään vain automaattisesti tai sähköisesti ja paperisena saapuneet tositteet skannataan. Sähköistä arkistointia hyödynnettäessä on huomioitava käyttöoikeudet eli kenellä on oikeus käsitellä tai katsoa aineistoa. Sähköinen arkistointi vähentää kustannuksia, lisää arkistoinnin luotettavuutta sekä helpottaa saatavuutta. (Lahti & Salminen 2014, 200.)

Ennen kirjanpitolain uudistusta tasekirja piti säilyttää paperisena. Nykyään lainsäädäntö ei rajoita sähköistä arkistointia missään muodossa. Kun kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto on mahdollista säilyttää sähköisessä muodossa, tilinpäätös voidaan myös allekirjoittaa sähköisesti. Sähköiset allekirjoitukset jaetaan kehittyneisiin eli vahvoihin ja muihin. Käytännössä vahva sähköinen allekirjoitus tehdään esimerkiksi pankkitunusten tai mobiilivarmenteen kautta. Muunlainen sähköinen allekirjoitus hoidetaan vaikka sähköpostin tai linkin kautta. (Tallberg 2017.)

Sähköisen taloushallinnon järjestelmät

Taloushallinnon tietojärjestelmät voidaan luokitella kahteen ryhmään eli taloushallinnon erillisjärjestelmiin ja integroituihin ERP-järjestelmiin (Enterprise Resource Planning). Toiminnanohjausjärjestelmä eli ERP-järjestelmä on kehitetty yrityksen toiminnan ja resurssien suunnitteluun ja hallintaan. Tietojärjestelmä sisältää esimerkiksi taloushallinnon, myynnin, tuotannon, projektinhallinnan ja henkilöstöhallinnon toiminnallisuudet. (Lahti & Salminen 2014, 36–38.)

Yrityksen koko ja tarve ohjaavat järjestelmän valintaa. Yleensä pienillä yrityksillä kirjanpitojärjestelmä on tilitoimiston kautta tai pilvipalveluna. Keskisuuret yritykset hyötyvät paremmin ERP-järjestelmistä ja suuryrityksissä ERP-ohjelmistoon integroidaan osasovelluksia. (Lahti & Salminen 2014, 40.) ERP-järjestelmän käyttöönotto tehostaa taloushallinnon prosesseja. ERP-järjestelmän hyötyjä ovat muun muassa tiedonkeruun ja käsittelyn nopeus ja helppous, raportoinnin laadun paraneminen, kustannussäästöt ja eri sovellusten integrointi. (Kanellou & Spathis 2013, 368.)

Pilvipalvelut ovat verkkoyhteydellä toimivia resurssipalveluita. Suomessa taloushallinnon pilvipalveluita tarjoavat muun muassa Basware, Procountor ja Netvisor. (Hyypiä, ym. 2017, 15.) Bandyopadhyay, Ghalsasi, Li, Marston ja Zhang (2011) ovat tutkineet pilvipalveluita liiketalouden näkökulmasta SWOT-analyysin avulla. Hyötyjä ovat tietojen saatavuus ajasta ja paikasta riippumatta. Pilvipalvelut ovat myös verrattain helppo ottaa käyttöön myös pienemmille yrityksille. Pilvipalveluiden heikkouksina ja uhkina nähdään tietoturvallisuuteen ja tiedon omistajuuteen liittyvät asiat sekä standardien puute. (Mts. 181, 182.)

4 Kirjanpitolaki

4.1 Muutostarve ja tavoitteet

Kirjanpitolain uudistuksen lähtökohtana oli vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivi, jonka päätavoitteena oli keventää pienyritysten hallinnollista taakkaa. Uudistuksen tavoitteena oli myös ottaa huomioon tietoteknisen välineistön kehitys sekä edesauttaa harmaan talouden torjuntaa. Lisäksi terminologia oli vanhentunutta eikä vastannut enää alan käytäntöjä. (HE 89/2015.)

Lakiuudistus tuli voimaan 2015 ja sitä tuli noudattaa heti 2016 vuoden alusta tai sen jälkeen alkavina tilikausina (HE 89/2015). Kuitenkin suurinta osaa muutoksista eli tilinpäätössädöksiä päästiin soveltamaan käytännössä vasta 2017 vuoden puolella (Rekola-Nieminen 2015). Lain rakennetta selkeytettiin ja nykyinen laki seuraakin niin kutsuttua ”pienet ensin” -periaatetta eli aluksi esitellään kaikille yhteisöille pakolliset vaatimukset siirtyen yksityiskohtaisempiin lisävaatimuksiin kokoluokasta tai muista syistä johtuen (Lehtomäki 2016).

Uudistettua kirjanpitolakia on kuvailtu helpotusten laiksi, koska suurin osa muutoksista on koskenut pakottavien lakisäätöiden määräysten vähentämistä. Laki on myös niin sanotusti teknologianeutraali, eli se ei tee eroa paperisen ja sähköisen kirjanpidon välillä. (Lehtomäki 2016.) Uudistuksen tavoitteena oli myös yhtenäistää lainsäädäntöä kansainvälisten tilinpäätösstandardien kanssa sekä vähentää erillisiä ministeriötason ohjeistuksia (Haaramo, Honkamäki, Kampman, Kaskimies, Koila, Mäkikangas, Niemistö, Paski, Rekola, Rönkkö, Vierros & Yli-Rantala 2018, luku 1).

Seuraavaksi käydään tarkemmin läpi sähköisen taloushallinnon kannalta keskeisiä muutoksia sekä lyhyesti muita keskeisiä muutoksia. Tärkein lähde on itse kirjanpitolaki sekä hallituksen esitys (HE 89/2015) perusteluineen. Teorian tukena on Tilisanoissa julkaistuja artikkeleita aiheesta ja Haaramon ym. (2018) kommentaari kirjanpitolaista *Kirjanpitolaki – normeista käytäntöön*.

4.2 Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto

Kirjanpitolain toisessa luvussa käsitellään liiketapahtumien kirjaamista ja kirjanpitoaineistoa (KPL 1336/1997). Säännöksiä kirjanpidon menetelmistä, aineistoista ja säilytyksestä ei oltu juuri muutettu sitten vuoden 1997. Hallituksen esityksen mukaan muutostarvetta selvästi oli, koska tietotekniikka on kehittynyt huomasti tällä välillä.

Lain muutoksen tavoitteena oli varmistaa, että laki sallisi tietotekniikan täydellisen hyödyntämisen ja kirjanpidon automatisoinnin sekä sähköisen tiedonsiirron kirjanpitovelvollisen ja viranomaisten välillä. Säännökset liittyen kirjanpitoaineistojen säilytykseen eivät enää vastanneet tarkoitustaan tarkasteltavuuden ja tarkastettavuuden varmistamisessa. Kirjanpidon menetelmien, aineistojen ja säilytyksen kannalta lain muutoksen tavoitteena oli ensinnäkin yhtenäistää ja päivittää käsitteistöä vastaamaan nykyaikaa. (HE 89/2015.) Kirjanpitolain 2 luvun sisältö ja keskeisiä muutoksia on kuvattu alla olevassa kuviossa (kuvio 3).

Kuvio 3. Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto (KPL 1336/1997)

Kirjanpitolain toinen luku Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto olikin kaivannut muutosta tekniikan kehityksen takia (Rekola-Nieminen 2015). Luku sisältää merkittäviä muutoksia sähköisen taloushallinnon toteutuksen kannalta. Taloushallinnon sähköistymistä ja digitalisoitumista rajoittaneet pykälät on poistettu tai muutettu. (Lehtomäki 2016.)

Lain toisen luvun ensimmäinen pykälä säilyi ennallaan. Seuraavaan pykälään kirjanpitoileistä, tililuetteloista ja kirjanpidosta on tehty joitain tarkennuksia ja lisäyksiä. Pykälään on lisätty kolmas momentti, jossa määritellään pää- ja osakirjanpidot. (KPL 1620/2015.) Pääkirjanpito muodostuu kirjanpitojärjestelmän päätasoista, joista johdetaan tilinpäätös. Osakirjanpidossa tiedot tuodaan varsinaiseen kirjanpitojärjestelmään yhdistelmäkirjauksina.

Toisen luvun kolmas pykälä käsittelee kirjaamisperusteita. Vanhassa laissa määriteltiin suorite- ja maksuperusteet (KPL 1336/1997) ja uudistuksen jälkeen laissa määritellään myös kirjauksen perustuminen veloitukseen eli laskuperuste. (KPL 1620/2015.) Lisäyksen tavoitteena on helpottaa käytännön kirjanpidon työtä (HE 89/2015). Laskuperusteinen kirjanpito on myös yhteensopiva arvonlisäverolain kanssa sekä parantaa oikean kuvan antamista tilikauden taloudellisesta tilasta (Rekola-Nieminen 2015).

Säännöstä (KPL 2:4:1) kirjausjärjestyksestä- ja ajankohdasta on muotoiltu niin, että kirjauksia on voitava tarkastella sekä aika- että asiajärjestyksessä. Kolmannen momentin mukaan käteisellä rahalla suoritettavat maksut on kirjattava viipymättä, mutta muiden maksujen kirjausajankohtaa koskien on lisätty uusi momentti. (KPL 1620/2015.) Hallituksen esityksen mukaan ”kirjanpito on siis tehtävä viimeistään silloin ja siltä osin, kun se tarvitaan ilmoituksen tai tilinpäätöksen perustaksi tai hallintoelimen valvontavelvollisuuden täyttämiseksi” (HE 89/2015).

Viidennen pykälän säännöksiä tositteesta on täsmennetty. Kirjauksen on perustuttava joko numeroituun tai muulla tavalla yksilöityyn tositteeseen. Tositenumero ei ole välttämätön vaan tositteen yksilöinti voi perustua myös hakuavaimeen tai hyperlinkiin. (Rekola-Nieminen 2015.) Ensimmäiseen momenttiin on tehty lisäys kirjaus-

ketjusta eli liiketapahtuman, tositteen ja kirjauksen välisen yhteyden on oltava vaikeuksista todettavissa (HE 89/2015). Laissa on esitelty myös uutena tositelajina liitetietosite. Käytännössä liitetietojen laadinnassa käytetty materiaali numeroidaan kuten muutkin, joiden välinen yhteys pitää olla todettavissa. (Rekola-Nieminen 2015.) Uuden pykälän (5 b § Liitetietosite) tarkoituksena on laajentaa tositekäsittettä koskemaan myös tilinpäätöksen liitetietojen perustana olevia asiakirjoja ja laskelmia (HE 89/2015).

Hallituksen esityksen mukaan aiempi viittaus kirjanpitoon merkitsemisestä on korvattu vaatimuksella kirjanpidon järjestämisestä niin, että kirjausketju olisi ”vaikeuksista todettavissa kumpaankin suuntaan”. Näin vähennetään rajoituksia kirjanpitojärjestelmän teknisestä toteutuksesta niin, ettei kirjausketju olisi vain kirjanpitomerkintöjen varassa. (HE 89/2015.) Audit trail -vaatimukset ovat tiukentuneet entisestään, sillä ennen ei vaadittu, että kirjausten tulisi olla seurattavissa kumpaankin suuntaan (Rekola 2018). Kirjausketjun merkitys korostuu lain uudistuksen myötä koskemaan myös viranomaisilmoituksia kumpaankin suuntaan (HE 89/2015). Kirjausketjun eheys on huomioitava myös tietojärjestelmissä ja sen toteutuksessa. Toisaalta on huomioitava, että kaikki taloushallinnon ohjelmat eivät vielä täytä vaatimusta kirjausketjusta. (Rekola-Nieminen 2015.)

Seitsemännen pykälän otsikko Selväkielisyys on vaihdettu Kirjanpitoaineistoksi, mikä selkeyttää luvun rakennetta, mutta myös sallii paremmin kirjanpidon riippumattomuuden teknisestä toteutuksesta (HE 89/2015). Kirjanpitoaineistoa on käsiteltävä ja säilytettävä niin, että sisältö on vaikeuksista tarkasteltavissa ja tulostettavissa selväkielisessä muodossa. Kirjanpitoaineiston sisältöä ei saa muuttaa tai poistaa tilinpäätöksen jälkeen, mutta sen muotoa saa muuttaa, mikäli käsittely, siirto tai säilytys sitä vaatii kirjausketjua hävittämättä. (KPL 1620/2015.) Paperitositteita ei siis tarvitse säilyttää, jos ne on siirretty sähköiseen muotoon, kun vaatimus tositteiden säilyttämisestä alkuperäisessä muodossaan on kumottu. Kuitenkin aineiston sisällön ja kirjausketjun on säilyttävä muuttumattomana arkistoinnin ajan. (Rekola-Nieminen 2015.)

Lakiin on myös lisätty uusi pykälä koskien luetteloa kirjanpidoista ja aineistoista ja samalla kahdeksas pykälä Koneellisten tietovälineiden hyväksikäyttö on kumottu. Lisäys vaatii luetteloa tilinpäätöksen perustana olevista kirjanpidoista sekä tositteiden ja

muiden kirjanpitoaineistojen lajeista. Luettelosta on ilmevä aineistojen väliset yhteydet ja säilytystavat. Käytännössä luettelo vastaa sisällöltään tasekirjaa. (HE 89/2015.)

Yhdeksännessä pykälässä säädetään kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Aiemmat maantieteelliset ja tekniset muodon rajoitukset on poistettu. Kirjanpitoaineiston on oltava tarkasteltavissa Suomesta käsin ilman aiheetonta viivettä selväkielisessä muodossa. 2 luvun viimeisessä pykälässä säädetään kirjanpitoaineiston säilytysajasta. Pykälän sisältöä on täsmennetty ja terminologiaa yhtenäistetty, mutta säilytysaikaa koskevaa säännöstä ei ole ollut tarve muuttaa kuin tarkennuksella, että aineistot on säilytettävä niin että 6, 7 ja 9 §:n vaatimukset täyttyvät. (HE 89/2015.)

Uudistettu kirjanpitolaki ei estä taloushallinnon kehitystä tai jää siitä jälkeen. Uudistuksen myötä on luovuttu teknologisten ratkaisujen yksityiskohtaisesta sääntelystä ministeriöasetuksilla. Lain valmistelussa on esitetty, että kaikki kirjanpitovelvolliset olisivat velvollisia käyttämään tiettyjä tilikarttoja tai tiedostomuotoja taloushallinnon järjestelmissä ja tiedonsiirrossa. Keskustelussa on pohdittu XBRL-pohjaisten tiedostomuotojen käyttöä tilinpäätöksissä ja XML- ja tietuepohjaisia standardimuotoja pääkirjavientitason tiedoille. Standardiformaatti mahdollistaisi automatisoidun tiedonsiirron eri osapuolten välillä. (HE 89/2015.)

4.3 Kirjanpitovelvolliset

Kirjanpitolain 1 luku sisältää säännöksiä koskien kirjanpitovelvollisuutta, tilikautta sekä yritysluokkia ja niiden raja-arvoja. Uudistetun lain 1 a §:ssä säädetään luonnollisen henkilön kirjanpitovelvollisuudesta, jonka myötä lain 7 luku on kumottu. (KPL 1620/2015.) Uudistuksen myötä luonnollisten henkilöiden kirjanpitoon liittyviä velvollisuuksia on kevennetty. Toisaalta lakiuudistuksen yhteydessä ei muutettu verolainsäädäntöä, joten kaikkien muutosten toteutuminen käytännössä ei ole välttämättä mahdollista. (Tikkanen 2016.) Alla olevassa taulukossa (taulukko 1) kuvataan uudet kokoluokkien raja-arvot. Pienet ensin -periaatteen mukaisesti lakiin on lisätty uusi yritysluokka sekä kirjanpitovelvollisen kokorajoja on korotettu. Lakiin lisättyjä

yrityskokoluokkia on nyt kolme: mikro-, pien- ja suuryritykset. Myös konsernit on jaoteltu pien- ja suurkonserneihin.

Taulukko 1. Kirjanpitovelvollisten kokoluokkien raja-arvot (KPL 1620/2015)

	TOIMINIMI	MIKROYRITYS	PIENYRITYS	SUURYRITYS
TASE	100 000	350 000	6 000 000	20 000 000
LIKEVAIHTO	200 000	700 000	12 000 000	40 000 000
HENKILÖSTÖ	3	10	50	250

Mikro- ja pienyrityksillä saa ylittyä enintään yksi raja-arvoista päätyneeltä- ja sitä edeltäneeltä tilikaudelta. Suuryrityksellä vähintään kaksi raja-arvoista on täytyttävä. Ammatti- ja liikkeenharjoittaja saa pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, mikäli päätyneenä ja edeltäneellä tilikaudella enintään yksi raja-arvoista on ylittynyt. Mikäli vähintään kaksi raja-arvoista ylittyy, ammatti- ja liikkeenharjoittajan on laadittava tilinpäätös. (KPL 1620/2015.) Pienimpien kirjanpitovelvollisten tilinpäätöksen liitetietovaatimuksia on myös kevennetty, mutta käytännössä tätä helpotusta ei ole hyödynnetty merkittävästi lain voimaantulon jälkeen (Haaramo ym. 2018, 1.1).

Uudistetussa laissa esitellään myös yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt eli niin kutsutut PIE-yhtiöt. PIE-yhtiöitä ovat yhteisöt, joiden arvopaperit ovat julkisen kaupankäynnin kohteena tai toimivat luottolaitoksina tai vakuutusyhtiöinä. PIE-yhtiöltä edellytetään muun muassa toimintakertomus ja rahoituslaskelma. (Tikkanen 2016.)

4.4 Tilinpäätös ja toimintakertomus

Lain 3 ja 4 luvut käsittelevät tilinpäätöstä, toimintakertomusta ja tilinpäätöseriin liittyviä määritelmiä. Uudessa laissa tilinpäätöksen sisällöstä ja toimintakertomuksesta säädetään erikseen omissa pykälissään. Lakiin on myös lisätty uusi luku Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista, joka koskee PIE-yhtiöitä. Selvityksestä on käytävä ilmi, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. (KPL 1620/2015.)

Lakiuudistus korostaa oikean ja riittävän kuvan merkitystä sekä olennaisuusperiaatetta (Tikkanen 2016). Lain 3 lukuun on lisätty pykälä 2 a olennaisuudesta yleisenä tilinpäätösperiaatteena. Seikka on olennainen, jos sen pois jättäminen tai väärin ilmoittaminen vaikuttaisi päätöksiin, joita tilinpäätöstietojen lukijat tilinpäätöksen perusteella tekisivät. (HE 89/2015.) Muista yleisistä tilinpäätösperiaatteista säädetään erikseen pykälässä 3, johon on lisätty sisältöpainotteisuuden ja netottamiskiellon periaatteet. Netottamiskiellosta on määrätty aiemmin asetuksessa, mutta se on nostettu nyt lakiin. (Rekola-Nieminen 2015.)

Muita olennaisia muutoksia ovat kokoluokkaiset helpotukset tilinpäätöksen laajuudesta sekä paperisen tasekirjan vaatimuksesta luopuminen (Lehtomäki 2016). Sähköisen taloushallinnon kannalta merkittävä uudistus oli paperimuotoisen tasekirjan vaatimuksesta luopuminen, jonka myötä kaikki kirjanpitoaineisto voi olla digitaalisessa muodossa. Vastedes kirjanpitovelvollisella tulee olla luettelo kirjanpidosta ja aineistosta, josta säädetään 2 luvun 7 a §:ssä. Hallituksen esityksen mukaan vaatimus paperisesta, sidotusta tasekirjasta ei tietotekniikan kehityksen myötä ”täyttänyt tarkoitustaan tilinpäätöskokonaisuuden eheyden varmentajana”. (HE 89/2015.)

Lain 4 luvussa käsitellään tilinpäätöseriin liittyviä määritelmiä. Pykälä 2 Satunnaiset tuotot ja kulut on kumottu (HE 89/2015). Satunnaisten tuottojen ja kulujen sijaan poikkeukselliset ja satunnaiset erät löytyvät nyt tuloslaskelmakaavassa ryhmästä Liiketoiminnan muut tuotot tai kulut. Luvun terminologiaa on myös päivitetty ja esimerkiksi pykälässä 5 hankintamenon osalta termi muuttuvat menot on korvattu ter-

millä välittömät menot. Hankinnan ja valmistuksen välillisiltä menoilta ei enää edellytetä olennaisuutta, jotta ne luettaisiin hyödykkeen hankintamenoon. Olennaisuutta ei myös odoteta korkojen määrän osalta, jotta ne aktivoitaisiin pysyvien vastaavien hankintamenoon. Sen sijaan aktivointi voidaan kohdistaa myös vaihtuvien vastaavien hankintamenoon. (Rekola-Nieminen 2015.)

4.5 Muut säännökset

Kirjanpitolain 5 luvussa säädetään arvostus- ja jaksotussäännöksistä ja se sisältää keskeisimmät aineelliset säännökset tilinpäätöksen laatimisessa (HE 89/2015). Uudistuksen myötä tilinpäätöskäytäntöä on laajennettu IFRS ja IAS-standardeihin perustuvilla vaihtoehtoilla. (Haaramo ym. 2018, luku 3.)

Leppiniemen mukaan uusi sääntely on vapaampaa, koska uudistuksen myötä on tullut uusia aktivointikohteita ja poistoaikoja on pidennetty. Merkittävä lisäys on 2 b pykälän sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon. Sijoituskiinteistöjen arvonnousu on mahdollista tulouttaa tuloslaskelmaan ja merkitä varallisuudeksi taseeseen, joka mahdollistaa aikaisemman osingonjaon kiinteistösijoitusyhtiölle. (Leppiniemi 2016.)

Lain 6 luvussa säädetään konsernitilinpäätöksestä. Uudistuksen myötä pienkonsernit on vapautettu konsernitilinpäätöksen laatimisesta, kunhan konserniin ei kuulu PIE-yhtiötä. Yhdistelymenetelmä tilinpäätöksen laadintaperiaatteena on kumottu. Muut toin lukuun ei ole tehty merkittäviä muutoksia. (Haaramo ym. 2018, 7, 7.2.)

Lain 7 a lukuun on lisätty pykälä kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta, joilla tarkoitetaan ”IAS-asetuksessa säädetyn menettelyn mukaisesti Euroopan unionissa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja”. Kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja on sovellettava, jos yritys käy kauppaa arvopapereillaan pörssissä ETA-alueella tai muulla säännellyllä markkinalla. (KPL 1620/2015.)

5 Tutkimustulokset

Tutkimustuloksissa haetaan vastausta tutkimuksen alussa asetettuihin kysymyksiin. Vastausta haettiin siihen, miten sähköistä taloushallintoa hyödynnetään lainsäädännön uudistuksen jälkeen ja onko kirjanpitolaki ajan tasalla sähköisen taloushallinnon kehityksen suhteen. Ennen tutkimustuloksia käydään läpi tutkimuksen toteutus.

Aineisto kerättiin haastatteluin. Haastateltavat valittiin paikallisista tilitoimistoista käytännön syistä ja tarkoituksena oli saada mukaan mahdollisimman pitkälle toimintansa sähköistäneitä tilitoimistoja. Haastatteluja saatiin sovittua neljä kappaletta ja ne pidettiin kahden viikon aikana toukokuussa 2018. Haastattelut on kuvattu alla olevassa taulukossa (taulukko 2). Haastateltavien joukossa oli kaksi tilitoimistoyrittäjää, kirjanpitäjä ja tilitoimiston palvelujohtaja.

Taulukko 2. Haastattelut

	AMMATTI/ASEMA	PÄIVÄMÄÄRÄ	KESTO
HAASTATTELU 1	Yrittäjä/toimitusjohtaja	7.5.2018	40 min
HAASTATTELU 2	Kirjanpitäjä	8.5.2018	25 min
HAASTATTELU 3	Yrittäjä/toimitusjohtaja	14.5.2018	30 min
HAASTATTELU 4	Johtaja	15.5.2018	35 min

Haastateltavilla oli vuosien kokemus taloushallinnon erilaisista tehtävistä. Haastateltavien tietämyksessä kirjanpitolain uudistuksesta oli eroja, mutta vähintään pääpiirteet olivat tuttuja. Haastatteluissa kysymyksiä pohjustettiin tarvittaessa avaamalla

lain tai tiettyjen pykälien muutosta tarkemmin, jotta haastateltavilta saataisiin oikeita vastauksia.

Jokaisen haastattelun jälkeen tehtiin lyhyet muistiinpanot siitä, miten haastattelu sujui ja mitkä olivat haastattelun pääasiat. Tällä valmistuttiin seuraaviin haastatteluihin ja aloitettiin jo aineiston analysointi. Jokaisen haastattelun jälkeen haastattelu litteroitiin.

Aineiston analysointi aloitettiin viikko haastattelujen jälkeen ja menetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Litteroitu aineisto luettiin ensin monta kertaa läpi. Aineistoista alleviivattiin tutkimuksen kannalta keskeisiä asioita. Haastatteluja vertailtiin keskenään erojen ja yhtäläisyyksien löytämiseksi. Analysoinnin avuksi koottiin taulukko, jonka pohjana käytettiin haastattelulomaketta. Taulukkoon lajiteltiin tiivistelmät haastateltavien vastauksista kysymysten mukaisiin aiheisiin. Tutkimuskysymysten ja analysoinnin pohjalta koottiin kolme osa-aluetta tulosten esittämiseksi: sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen, uudistusten vaikutukset käytännössä ja kirjanpitolain ajantasaisuus, joiden sisältöä avataan alaluvuissa tarkemmin.

5.1 Sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen

Kaikilla haastateltavilla oli sähköisen taloushallinnon prosessit käytössä. Kolmella haastateltavista taloushallinto oli hyvin pitkälle sähköistetty ja yhdellä taloushallintoa hoidettiin osittain vielä perinteiseen malliin asiakasrakenteesta johtuen. Haastateltavat olivat yhtä mieltä sähköisen taloushallinnon hyödyistä, mutta täysin sähköistä tili-toimistoa ei ollut vielä kenelläkään saavutettu.

Haastateltavilta kysyttiin, miten kirjanpitolain uudistus on vaikuttanut sähköisen taloushallinnon prosesseihin, arkistointiin ja raportointiin. Yleisesti ottaen uudistus näkyi hyvin vähän käytännössä eikä lain uudistus ollut aiheuttanut merkittäviä muutoksia prosesseihin. Haastateltavat arvelivat, että ohjelmistotoimittajat olisivat tehneet pieniä muutoksia järjestelmiin lain muutoksen jälkeen, mutta käytännössä uudistuk-

sella ei ollut näkyvää vaikutusta järjestelmiin. Kolmas haastateltava epäili, että muutamien taloushallinnon ohjelmien päivitykset olisi lopetettu lainsäädännön tiukentamisen takia koskien esimerkiksi kirjausketjua.

Kun haastateltavilta kysyttiin, miten uudistus on vaikuttanut järjestelmiin, osa mainitsi luottamuksen järjestelmä- tai ohjelmistotoimittajiin. Jonkin verran oltiin selvitelty oliko järjestelmiin tullut muutoksia ja miten esimerkiksi kirjausketjut toimivat, mutta haastateltavat luottivat siihen, että toimittajat olivat tehneet tarvittavat muutokset ohjelmiin. Haastateltavat eivät osanneet tarkemmin eritellä, mitä muutoksia järjestelmissä olisi tapahtunut.

Arkistointi, raportointi ja tasekirja

Haastateltavat jakoivat mielipiteen siitä, että sähköinen arkistointi on tehokkaampaa ja luotettavampaa kuin perinteinen arkistointi mappeineen ja paperipinoineen. Toisaalta erään haastateltavan on käytettävä myös paljon perinteistä arkistointia, koska kaikilla asiakkailla ei ole joko mahdollisuutta tai halua käyttää sähköisiä järjestelmiä. Vaikka laki ei velvoita sähköiseen arkistointiin, kolme haastateltavista oli lain uudistuksen myötä uudistanut käytäntöjään ja luopunut cd-tallenteista arkistoinnissa ja siirtänyt palveluitaan enemmän pilvipalveluihin.

Kirjanpitolain uudistuksen myötä sidotun tasekirjan vaatimuksesta luovuttiin. Aiemman lainsäädännön mukaan tasekirjasta oli oltava fyysinen kopio. Nyt tasekirjan korvaa asiakirjakokonaisuus, joka sisältää toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja luettelon kirjanpidoista ja aineistoista. Raportoinnin ja arkistoinnin kannalta suurin muutos oli sidotun tasekirjan poistuminen lainsäädännöstä.

...juuri kukaan asiakas ei ole halunnut, että sitä (tasekirjaa) enää sidotaisiin. Se on kustannuksia tietysti ja se että pitää säilyttää. Sähköinen arkistointi on kätevä, siinä mielessä ollaan sähköiseen siirretty. Vielä tasekirjoissa ei ole menty sähköiseen allekirjoittamiseen. – (Johtaja 4).

Viimeinen haastateltava nosti esiin malliasiakirjojen muokkauksen vastaamaan uutta lainsäädäntöä, mutta muuten raportoinnissa toimittiin samoin kuin ennenkin. Tilinpäätöksestä oli kehitetty myös kevyempi versio pienimmille asiakkaille, eräänlainen tilinpäätöspaketti, joka sisältää tuloslaskelman ja taseen.

Yksi haastateltavista ei ollut tietoinen, että tasekirjasta eli nykyisestä tilinpäätöksestä ei vaadita enää sidottua versiota ja aikoikin alkaa selvittämään, miten tilinpäätöskin saataisiin lopullisesti sähköiseen muotoon.

Että tasekirjaa ei tosiaan tarvitse paperilla. Päästäisikö me jonkun asiakkaan kanssa sitten testaamaan sitä, että lähdettäisi seuraavaksi vie-mään niitäkin sähköisempään muotoon ja otettaisi enemmänkin sitä sähköistä allekirjoitusta siinäkin käyttöön. Saataisi se sellainen tilinpäätöksen viimeinen paperin pyöritys ruljanssi sitten päättymään. – (Toimitusjohtaja 1).

Kaikki haastateltavista olivat korvanneet termin tasekirja tilinpäätöksellä. Sinällään tilinpäätöksen eli vanhan tasekirjan sisältö oli pysynyt melko samana. Yksi haastateltavista laatii ja säilyttää tilinpäätöksen vielä kokonaan paperisena. Muut haastateltavat laativat tilinpäätöksen perinteisesti sidottuna kirjana, joka allekirjoitetaan, mutta arkistoivat sen myös sähköisenä. Toisen haastateltavan mukaan paperisen tilinpäätöksen säilyttäminen on herättänyt ihmetystä ja sähköiselle tilinpäätökselle olisi asiakkaiden puolelta kysyntää.

Sähköinen allekirjoittaminen

Pääeste täysin sähköisen tilinpäätöksen laadinnalle oli sähköisen allekirjoituksen puute. Haastateltavilta kysyttiin sähköisen allekirjoituksen hyödyntämisestä tilinpäätöstä laatiessa. Kukaan haastateltavista ei hyödyntänyt sähköistä allekirjoittamista tilinpäätöksissä, mutta sille löytyi jonkin verran kiinnostusta. Osa hyödynsi sähköistä allekirjoittamista sopimuksissa, mutta ei tilinpäätöksissä.

Ensimmäinen haastateltava oli selvittelemässä allekirjoituksen käyttöönottoa ja hyödynsikin asiakkaidensa kautta sähköistä allekirjoittamista muun muassa tase-erittelyissä. Toisaalta suurinta osaa asiakkaista ei kiinnostanut sähköinen allekirjoittaminen. Myös toisen haastateltavan mukaan asiakkaiden puolelta ei ollut suurta kiinnostusta, mutta pohdinnassa oli, josko sähköinen allekirjoitus otettaisiin käyttöön. Sähköinen allekirjoittaminen helpottaisi työtä, varsinkin jos asiakkaita on ympäri maata ja tilinpäätökset pitää lähettää postitse tai skannata useaan kertaan allekirjoitusta varten.

Kolmas haastateltava kertoi, että osa asiakkaista ei ole valmiita maksamaan sähköisen allekirjoittamisen käytöstä. Joissakin ohjelmissa allekirjoitus on erikseen ostettava ominaisuus. Sähköistä allekirjoitusta ei oteta käyttöön, koska asiakkaat kokevat, että sen hyödyt eivät vastaa siitä tulevia kustannuksia.

Ei meidän asiakkaat ole siitä valmiita maksamaan. Ne tulee mieluummin tänne ja laittaa allekirjoituksen siihen tilinpäätökseen. – (Toimitusjohtaja 3).

Neljäs haastateltava huomautti, että sähköisen allekirjoittamisen käyttöönotto yrityksessä vaatii resursseja henkilöstön kouluttamiseen. Käytäntöjen suunnittelu ja toimintamenetelmien muutos lykkää osaltaan sähköisen allekirjoituksen käyttöönottoa. Haastateltava oli kuitenkin optimistinen sen suhteen, että sähköinen allekirjoitus olisi käytössä myös tilinpäätöksissä muutaman vuoden päästä. Haastateltavan mukaan moni asiakkaista olisi valmis siirtymään täysin sähköiseen tilinpäätökseen.

...niin se on aikamoinen tällainen kouluttaminen ja näin. Kun se kuitenkin menee pankkitunnusten kautta, niin ollaan mietitty, että miten se käytännössä järjestetään. – (Johtaja 4).

5.2 Uudistusten vaikutukset käytännössä

Haastateltavien kanssa käytiin läpi kirjanpitolain 2 luvun muutoksia. Kirjanpitolain 2 luvussa käsitellään liiketapahtumien kirjaamista ja kirjanpitoaineistoa. Lukua muutettiin paljon lain uudistelussa, mutta harvalla muutoksella oli vaikutusta käytännön työhön.

Laista poistettiin peruskirjanpidon määritelmä ja tilalle tulivat pää- ja osakirjanpitojen määritelmät. Toinen haastateltava mainitsi, että tilinpäätöksessä pitää eritellä, jos on osakirjanpitoja ja miten ne hoidetaan. Lisäystä pidettiin periaatteessa hyvänä, mutta käytännössä se ei vaikuttanut osan haastateltavien toimintaan.

Lakiin lisättiin laskuperusteen käyttö, jota pidettiin yleisesti hyvänä uudistuksena, koska sitä käyttävät erityisesti pienyritykset. Laskuperusteista kirjanpitoa on toki käytetty aiemminkin, mutta nyt laki vastaa paremmin myös käytäntöä. Haastateltavien

välillä oli eroja siinä, että käytettiinkö laskuperusteista kirjanpitoa vai ei. Yksi haastateltavista myös mainitsi, että järjestelmät eivät taivu kovin hyvin laskuperusteiseen kirjanpitoon.

Kahden haastateltavan mukaan kirjausajankohdan löyhentämisellä ei ollut vaikutusta työhön, koska he suosivat mahdollisimman ajantasaista kirjanpitoa. Ensimmäinen haastateltavista olisi toivonut pikemminkin tiukennusta kirjausajankohdan säännöksiin, koska tiedon saaminen ja asioiden muistaminen vielä vuoden lopussa voi olla hankalaa, mikä vaikuttaa kirjanpidon luotettavuuteen. Toiset haastateltavista huomauttivat, että riippuu paljolti asiakkaasta, mihin tahtiin kirjanpitoa ja taloushallintoa yleensäkin hoidetaan. Asunto-osakeyhtiöiden, yhdistysten ja arvonlisäverottoman toiminnan kirjanpito tehdään yleensä kerran vuodessa, koska asiakkaat eivät välttämättä edes toimita aineistoa kuin vasta vuoden lopussa. Kirjausajankohdan osalta lakia oli tuotu vastaamaan paremmin käytäntöä.

Vanhan lainsäädännön mukaan kirjauksen oli perustuttava numeroituun ja päivättyyn tositteeseen. Lain uudistuksen myötä kirjaus voi perustua myös vastaavalla tavalla yksilöityyn tositteeseen, mikä käytännössä tarkoittaa, että kirjaus voitaisiin yksilöidä erilaisten hyperlinkkien tai hakuavaimien avulla kirjanpito-ohjelmassa. Kukaan haastateltavista ei ollut hyödyntänyt tätä ominaisuutta. Osittain syynä olivat ohjelmistojen rajoitukset tai ominaisuutta ei ollut huomattu ottaa käyttöön. Ensimmäinen haastateltava pohti voisiko hyperlinkkien tapaista yksilöintiä hyödyntää liitetietotositteissa. Muiden haastateltavien osalta ominaisuudelle ei vaikuttanut olevan kiinnostusta.

Käytännön kannalta työllistävimpänä uudistuksena pidettiin liitetietojen täsmentämistä uudeksi tositelajiksi. Liitetietotositteita on laadittu muun muassa henkilöstömäärästä, erääntyvistä lainoista ja kokouspöytäkirjoista. Toisen haastateltavan mukaan tositteiden laadinta oli lisännyt työtä tilinpäätöksessä, eikä hän erityisemmin pitänyt niiden laatimisesta, mutta piti uudistusta silti periaatteessa hyvänä.

Kolmas haastateltava piti tärkeänä, että liitetietoja käsitellään nimenomaan tositemaineistona, koska sillä on vaikutusta säilytysaikoihin ja -tapoihin. Neljännen haastateltavan mukaan liitetietotositteiden laadinta on ajan myötä rutinoitunut, mutta alussa

oli epäselvyyttä, mistä tositteet pitäisi laatia ja millaisina. Hän myös piti lakia väljänä liitetietotositteiden laatimisen suhteen.

Se lakihan on aika väljä siinä, että mistä kaikesta se liitetietosite pitää olla, että sitten, kun se on olennainen... – (Johtaja 4).

Kirjausketjun vaatimusta tiukennettiin ja haastateltavien vastauksissa oli eroja liittyen siihen, kuinka hyvin vaatimus toteutuu käytännössä. Neljäs haastateltava arveli, että kirjausketjun vaatimus ei toteutuisi tuloveroilmoituksissa. Myös ensimmäinen haastateltavista epäili, että kirjausketju säilyisi katkeamattomana viranomaisilmoituksia koskien ja eri järjestelmien välillä.

...jos asiakkaat tai yritykset käyttää eri järjestelmiä, niin huolehditaanko siinä rajapinnassa aina siitä, että se katkeamaton ketju säilyy... ...se pitää mennä veroilmoitukselle ja noille saakka se tieto, niin kuinka varmasti se on kaikki tekijät tällä hetkellä edes saavuttanut, että pidetäänkö siitä hyvin huolta. Epäilenpä, että kaikki eivät vielä ole tietoisia-kaan siitä. – (Toimitusjohtaja 1).

Toinen haastateltava olivat sitä mieltä, että järjestelmätoimittajat ovat huolehtineet kirjausketjun aukottomuudesta eikä käytännössäkään ole tullut tilannetta vastaan, etteikö se toteutuisi. Kirjausketjun tiukennus oltiin otettu huomioon ohjelmistoissa ja siitä oli erilliset ohjeetkin. Kolmas haastateltava oli samoilla kannoilla.

Kirjanpitoaineiston teknistä säilytys- ja esitysmuodon muuttamista tilinpäätöksen jälkeen ei rajoiteta millään tavalla. Haastateltavilla ei ollut tullut tilannetta, että teknistä muotoa olisi tarvinnut enää muuttaa tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen. Tilitoimiston vaihtuessa voisi tulla tilanne, että aineiston teknistä muotoakin olisi muutettava.

Lakiin lisättiin määritelmä luettelosta kirjanpidoista ja aineistoista, joka vastaisi sisälöltään laista poistettua tasekirjaa. Haastateltavat olivat korvanneet termin tasekirja tilinpäätöksellä, mutta sen sisältö oli pysynyt melko samanlaisena ja luettelo löytyy tilinpäätöksen lopusta edelleen.

Kirjanpitoaineistojen säilytykselle ei ole enää maantieteellisiä rajoituksia. Haastateltavat hyödyntävät toiminnassaan pilvipalveluita, joiden palvelimet voivat sijaita muualla kuin Suomessa. Vanha säännös oli ajasta jäljessä ja ristiriidassa nykyisten käytäntöjen kanssa.

Lain uudistuksen vaikutukset käytännössä olivat lopulta vähäisiä. Lain uudistukselta oli odotettu enemmän kuin mitä se lopulta tarjosi. Yksi haastateltavista tuntui pitävän uudistusta ehkä pienenä pettymyksenäkin.

Sitä (lain uudistusta) tosiaan niin pitkään vyörytettiin... ..ja siihen meilläkin perehtyivät tietyt asiantuntijat, sitten ehkä omallakin henkilöstöllä oli taas siitä myllytyksessä sellainen käsitys, että ”noniin nyt meidän työ muuttuu ihan kokonaan” ja sitten kun käytiin ne, niin sitten se käytäntö oli silleen, että ”Aijaa, tässäkö se nyt sitten oli”. – (Johtaja 4.)

5.3 Kirjanpitolain ajantasaisuus

Tutkimuksessa haettiin vastausta siihen onko kirjanpitolaki ajan tasalla sähköisen taloushallinnon kehityksen suhteen. Kirjanpitoa poistettiin vanhentuneet termit ja rajoitukset sähköisen taloushallinnon käyttämiselle sekä ministeriöasetukset, joissa säädettiin esimerkiksi kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä. Ministeriöasetusten poistamista laista pidettiin hyvänä muutoksena. On käytännöllisempää, että kirjanpidon menetelmistä ja säilytyksestä ei säädetä niin tarkasti ja erillisessä asetuksessaan.

Haastateltavien kanssa keskusteltiin kirjanpitolain teknologianeutraaliudesta. Teknologianeutraali kirjanpitolaki ei tee eroa sähköisen ja perinteisen taloushallinnon välillä. Osa haastateltavista piti kirjanpitolain teknologianeutraalia kantaa tällä hetkellä riittävänä. Osa haastateltavista pohti, ettei sähköinen taloushallinto ole vielä niin yleistä ja monessa paikassa toimitaan vielä perinteisin menetelmin.

...vielä riittää pelkästään, että se mahdollistetaan se sähköisyys, koska itse ainakin törmännyt siihen, että aika vähän kuitenkin jotenkin ollaan sähköisessä taloushallinnossa. – (Kirjanpitäjä 2).

Ensimmäinen haastateltava oli sitä mieltä, että laissa annetaan liikaa valinnan mahdollisuutta raportoinnin ja järjestelmien suhteen. Lainsäädännön pitäisi enemmän ohjata yhteisten menetelmien käyttöön ja sähköisen taloushallinnon suuntaan.

Että nythän se on sitä, että joku aina sitten välillä manuaalisesti naputelee jotakin siellä, että saadaan sitten se seuraavaan paikkaan. Se ei oo mun mielestä tarkoituksenmukaista. Se pitäisi ihan lainsäädännöllä jopa sitten ohjata... – (Toimitusjohtaja 1).

Toinen haastateltavista piti uudistuksen etuna juuri sitä, että mahdollisuuksia, millä menetelmillä taloushallintoa toteutetaan, ei rajoiteta. Kaikilta kirjanpitovelvollisilta ei voida vaatia sähköisten järjestelmien käyttöä ja järjestelmissäkin ja niiden käytössä voi olla puutteita.

...kuitenkin on yrittäjiä, jotka tekevät itse kirjanpitonsa. Niin mun mielestä se olisi vähän kohtuutontakin vaatia, että kaikilla olisi joku sähköinen järjestelmä. Varsinkin kun monet sitten tekevät jollain ilmaisohjelmilla ja muilla. – (Kirjanpitäjä 2).

Osa haastateltavista näki etuna, että kirjanpitolaki on ajan tasalla sähköisen taloushallinnon suhteen eikä kuitenkaan rajoita manuaalista kirjanpitoa. Kolmannen haastateltavan mukaan moni asiakkaista ei kuitenkaan ole valmis vielä siirtymään täysin sähköiseen taloushallintoon, osin tottumuksesta tai asenteista johtuen mutta paljon vaikuttaa myös sähköisten järjestelmien hinnat.

Meillä on hyvin paljon pieniä toiminimiä ja sähköiset järjestelmät ovat kuitenkin heidän liikevaihtoon nähden aika kalliita. Ei nähdä tarvetta, eikä olla valmiita maksamaan... – (Toimitusjohtaja 3).

Vaikka kirjanpitolaki ei enää rajoita sähköisen taloushallinnon käyttöä missään muodossa, muita esteitä on vielä jäljellä. Asiakkaiden resurssit sähköisien järjestelmien hyödyntämiselle voivat olla rajallisia. Jotkut pienyrittäjät eivät pidä sähköisten järjestelmien hyötyjä niiden kustannusten arvoisina. Tavoitteena olisi päästä eroon manuaalisista menetelmistä ja tavoista, mutta suuri osa asiakkaista ei ole vielä valmis siirtymään sähköiseen taloushallintoon. Haastateltava ei kuitenkaan pitänyt välttämättömänä, että laki ohjaisi sen enempää sähköisten menetelmien käyttöön.

Ei tämä nyt ihan paperitonta ole, eikä varmaan seuraavan kymmenen vuoden aikanakaan. Mutta pikku hiljaa koitetaan siihen mennä, että päästäisiin eroon tosta paperin pyörittämisestä. – (Toimitusjohtaja 3).

Kirjanpitolain valmistelun aikana pohdittiin, että kaikki kirjanpitovelvolliset olisivat velvoitettuja käyttämään tiettyjä tilikarttoja ja tiedostomuotoja taloushallinnon järjestelmissä ja tiedonsiirrossa, kuten XBRL-pohjaisia tiedostomuotoja tilinpäätöksille. Haastateltavien kanssa keskusteltiin tällaisesta mahdollisuudesta ja voisiko siitä säättää jopa laissa.

Ensimmäinen haastateltava kannatti ajatusta, että laissa otettaisiin kantaa tiettyjen tilikarttojen ja tiedostomuotojen käytöstä. Haastateltavan mukaan olisi tärkeää järjestelmien käytön ja tiedon sujuvan liikkumisen kannalta, että kaikilla olisi samat tiedostomuodot ja tilikartat järjestelmien ja raportoinnin pohjana. Avoimen tiedon siirto digitaalisesti eri järjestelmien välillä on hankalaa ja siitä myös laskutetaan asiakasta sen mukaisesti.

...olisi tosi hienoa, kun se olisi jotenkin tarkemmin rajattu ja säädelty niin, että periaatteessa sitten, että ei olisi järjestelmätoimittajien käsissä niin paljon tämä maailma kuin mitä se tällä hetkellä on. Tekijät ei pääse hirveen paljon vaikuttamaan eikä asiakaskaan välttämättä niiden rajapintojen haastavuuden vuoksi. – (Toimitusjohtaja 4).

Toinen haastateltava piti ajatusta aika mahdottomana, koska kirjanpitolain alla toimii niin erilaisia yrityksiä, aina yhden hengen yrityksistä suurkonserneihin. Kolmas haastateltava kannatti sitä, että kaikilla olisi samat tilikartat ja tiedostopohjat, koska se helpottaisi tiedonsiirtoa järjestelmien tai tilitoimiston vaihtuessa. Haastateltava ei kuitenkaan pitänyt välttämättömänä, että siitä säädetäisiin laissa. Toisaalta hän epäili, että täysin sähköiseen taloushallintoon päästäisiin, jollei lainsäädäntö määräisi sitä. Neljäs haastateltava oli samalla kannalla ja näki hyödyt juuri tiedonsiirron kannalta. Haastateltava pohti myös, kuinka sääntely samoista tilikartoista ja tiedostomuodoista vaikuttaisi ohjelmistotoimittajien väliseen kilpailuun.

Haastateltavien kesken oli eroja siinä, ohjaako kirjanpitolaki tarpeeksi sähköisen taloushallintoon tai pitäisikö lain edes vaikuttaa siihen. Tulosten perusteella ei voida tehdä yhtä selkeää yhteenvetoa, siitä onko kirjanpitolaki tarpeeksi ajan tasalla sähköisen taloushallinnon kehityksen kanssa.

6 Johtopäätökset

Johtopäätöksissä haetaan vastausta tutkimusongelmaan saatujen tutkimustulosten ja niiden tiivistelmien perusteella. Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää, miten kirjanpitolain muutokset ovat vaikuttaneet sähköisen taloushallinnon toteutukseen ja kehitykseen.

Tulosten perusteella kirjanpitolain muutoksilla ei ollut suurta vaikutusta sähköisen taloushallinnon toteutuksen kannalta, koska taloushallinnossa oli jo hyödynnetty hyvin pitkälle sähköisiä prosesseja ja järjestelmiä eikä lain uudistus ollut aiheuttanut merkittäviä muutoksia niihin.

Sähköisen taloushallinnon kannalta merkittävin muutos oli paperisen tasekirjan poistuminen lainsäädännöstä, mutta kukaan haastateltavista ei laatinut tilinpäätöstä täysin sähköisenä. Lain uudistuksen jälkeen kaikki haastateltavat olivat jollakin tasolla uudistaneet toimintojaan. Vanhanaikaisia menetelmiä arkistoinnin suhteen oli uudistettu. Vaikka laki ei velvoita sähköisten menetelmien käyttöön, haastateltavat olivat lain uudistuksen myötä alkaneet pohtia, voisiko joitain asioita hoitaa tehokkaammin ja sähköisemmin.

Kirjanpitolain uudistuksesta oli povattu suurta muutosta alalla, mutta käytäntö on osoittanut, että muutokset eivät lopulta olleet niin merkittäviä kuin odotettiin. Lain uudistusta ei kuitenkaan pidetty epäonnistuneena ja monet muutokset olivat tervetulleita.

Lainsäädäntö ohjaa osaltaan taloushallinnon kehitystä ja tällä hetkellä laki ei ota kantaa sen suhteen miten taloushallintoa ja kirjanpitoa toteutetaan. Kirjanpitolain uudistus oli osin vaikuttanut positiivisesti sähköisen taloushallinnon suuntaan, kun osa haastateltavista oli uudistanut joitain perinteisiä käytäntöjään arkistoinnin suhteen. Osa myös suunnitteli siirtyvänsä täysin sähköiseen tilinpäätökseen allekirjoittamista myöten, mutta käytäntöjen suunnittelu ja sovellusten käyttöönotto olivat vielä kesken.

Sähköistä taloushallintoa ei enää rajoiteta laissa, mutta toisaalta laki ei myöskään kannusta sen käyttöön. Haastateltavilla oli erilaisia mielipiteitä sen suhteen pitäisikö lain ohjata enemmän menetelmien käytössä. Tulosten perusteella ei voida sanoa, koetaanko kirjanpitolain olevan tarpeeksi ajan tasalla vai ei.

7 Pohdinta

Vuoden 2015 uudistuksen jälkeen kirjanpitolaista poistettiin viimeiset esteet sähköisen taloushallinnon hyödyntämiselle ja kehitykselle. Kirjanpitolain noudattaminen ja soveltaminen ei ole kiinni siitä, millaisia taloushallinnon prosesseja ja järjestelmiä käytetään. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kirjanpitolain uudistuksen vaikutuksia sähköiseen taloushallintoon.

Käytännössä kirjanpitolain muutosten vaikutukset sähköisen taloushallinnon toteutukseen ja kehitykseen olivat lopulta vähäisiä. Tutkimustuloksista kävi ilmi, että kirjanpitolain tarjoamia mahdollisuuksia ei vielä täysin hyödynnetty. Tilitoimistoissa oli jäänteitä perinteisestä taloushallinnosta vaikka osan tavoitteena oli toimia täysin sähköisenä tilitoimistona.

Sähköisten prosessien kannalta merkittävin muutos oli paperisen tasekirjan pakon poistuminen. Kukaan haastateltavista ei ollut kuitenkaan siirtynyt täysin sähköisen tilinpäätöksen laadintaan. Haastatteluissa saatiin myös selvitettyä syitä, miksi tilinpäätöstä ei laadita täysin sähköisenä ja sähköistä allekirjoittamista ei käytetä vaikka laki mahdollistaa sen. Osaltaan siihen vaikuttavat järjestelmien hinnoittelut ja asiakkaiden asenteet, ja toisaalta uusien käytäntöjen muodostaminen vie aikaa.

Kirjanpitolain uudistusten käyttöönoton yhteydessä haastateltavat olivat osittain liisänneet sähköisten prosessien käyttöä arkistoinnin suhteen. Käytännössä merkittävimpiä muutoksia olivat liitetietotositteiden laadinta ja sidotun tasekirjan poistuminen.

Kokonaisuudessaan tutkimus onnistui. Tietoperustasta saatiin kattava ja sen tueksi löydettiin ajankohtaisia lähteitä. Tutkimus toteutettiin haastatteluin, joita varten saatiin neljä haastateltavaa. Tavoitteena oli saada viisi haastateltavaa, mutta jo neljän haastattelun perusteella aineistossa ilmeni saturaatiota. Tutkimusongelmaan saatiin vastaus. Haastateltavat olivat hyvin pitkälle yhtä mieltä käytännön vaikutuksista ja kokemukset lain muutoksesta olivat samankaltaisia. Haastateltavien mielipiteissä oli eroja liittyen siihen, pitäisikö lain ohjata enemmän sähköisen taloushallinnon suuntaan ja onko laki ajan tasalla sähköisen taloushallinnon kehityksen kanssa.

Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkimusongelman ja aiheen kannalta sopivien menetelmien käyttö. Opinnäytetyön tekijä oli perehtynyt käytettäviin menetelmiin ja vaihtoehtoihin. Tutkimuksessa käytettävät menetelmät ja tutkimuksen kulku kuvattiin, niin että lukija ymmärtäisi miksi ja miten tutkimus tehtiin. Tulokset ja tutkimuksen toteutus on dokumentoitu ja tutkimuksessa tehdyt valinnat perusteltu.

Aineistoa kerättiin haastatteluin ja haastateltavia saatiin yhteensä neljä. Laadullisessa tutkimuksessa haastateltavien määrää tärkeämpi tekijä on oikeiden haastateltavien valinta ja haastattelujen laatu. Haastattelija oli perehtynyt lain muutoksiin ja sähköiseen taloushallintoon ja kerätyn tiedon pohjalta laadittiin haastattelukysymykset. Haastattelukysymyksiin saatiin palautetta opinnäytetyön ohjaajalta, minkä perusteella kysymyksiä tarkennettiin. Haastateltavat valittiin harkinnanvaraisesti ja haastateltaviksi valikoitui taloushallinnon asiantuntijoita, joilla oli kokemuksia ja mielipiteitä lain muutoksista. Haastatteluja ohjattiin kertomalla tarkemmin lain ja tiettyjen pykälien muutoksista.

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole yleistää tuloksia. Tutkimuksessa saatiin kerättyä tutkittavien kokemuksia ja mielipiteitä lain uudistuksesta. Aineistossa ilmeni jonkin verran saturaatiota. Haastateltavat olivat hyvin pitkälle yhtä mieltä kirjanpitolain vaikutuksista käytännössä ja sähköisen taloushallinnon toteutuksessa. Haastateltavien välillä oli eroja, kun kysyttiin mielipiteitä tietyistä lain uudistuksista ja onko laki ajan tasalla sähköisen taloushallinnon kehityksen suhteen.

Tutkimuksen luotettavuutta on pyritty varmistamaan pyytämällä tutkittavien vahvistus aineiston aitoudesta ja tulkinnan oikeellisuudesta. Haastateltaville lähetettiin literoinnit ja tutkimustulokset sähköpostitse. Yhdeltä haastateltavalta saatiin vahvistus aineiston ja tulkinnan oikeellisuudesta, mutta muut haastateltavat eivät vastanneet opinnäytetyön palautukseen mennessä.

Tutkimuksen luotettavuutta olisi voinut parantaa kattavampi haastateltavien valinta. Haastateltaviksi valittiin tilitoimistoyrittäjiä ja henkilöstöä. Haastatteluissa selvitet-

tiin, miten lain muutokset ovat vaikuttaneet järjestelmiin, mihin haastateltavat vastasivat aika suppeasti. Haastateltavat mainitsivat luottamuksen ohjelmistotoimittajiin, joten ohjelmistotoimittajilta olisi voitu saada tarkempia vastauksia siihen millaisia muutoksia järjestelmiin todellisuudessa on tehty. Haastateltavien mukaan järjestelmissä ei ollut tapahtunut isompia muutoksia. Vastausten perusteella ei voi tehdä oletuksia, etteikö tosiasiasa merkittäviä muutoksia olisi tehty.

Palaute tietoperustaan ja aiempiin tutkimuksiin

Tietoperustassa käsiteltiin sähköisen taloushallinnon kehitystä, johon vaikuttavat teknologiat ja lainsäädäntö. Kirjanpitolain uudistus mahdollistaa täysin sähköisen kirjanpidon ja tilinpäätöksen laadinnan. Tulosten perusteella käytännössä tähän ei olla vielä tultu. Täysin digitaalisen taloushallinnon mahdollistamat teknologiat ovat jo olemassa, mutta vanhoista tavoista on hankala päästä eroon ja käytäntöjen muuttaminen vie aikaa.

Laki sallii paperisen ja manuaalisen kirjanpidon, joten alalla on vielä paljon tekijöitä, jotka toimivat perinteisin menetelmin. Täysin digitaaliseen toimintaan pyrkivät tilitoimistot saattavat joutua vielä toimimaan osittain perinteisin tavoin, koska asiakkaiden ja muiden sidosryhmien joukossa on vielä toimijoita, joille pitää toimittaa esimerkiksi raportteja fyysisessä muodossa tai tietoa siirtää muuten manuaalisesti. Kysymys onko sitten lopulta lainsäädännön vai jonkun muun tahon vastuulla ohjata sähköisempään toimintaan, jää vielä avoimeksi.

Opinnäytetyötä ei voi verrata suoraan muihin tutkimuksiin, koska lain uudistusta ei ole aiemmin tutkittu sähköisen taloushallinnon näkökulmasta. Kirjanpitolaista tehtyjen opinnäytetöiden jatkotutkimusehdotuksissa mainittiin töiden aikainen ajankohta verrattuna lain voimaantuloon.

Mäkiluoman (2017) opinnäytetyön tuloksissa pohdittiin uudistuksen vaikutuksia taloushallinnon sähköistymiseen. Suurin osa tilitoimistoista käytti vielä painettuja tasekirjoja. Sähköisen arkistoinnin arveltiin kuitenkin lisääntyvän. Lain uudistuksen lopullisista vaikutuksista oltiin kuitenkin epävarmoja. (Mts. 72-75.) Nummelan (2016) opinnäytetyön tuloksissa käsiteltiin lyhyesti pilvipalveluiden hyödyntämistä ja kirjanpitovelvollisen vastuuta palveluntarjoajan valinnassa. Tasekirjan osalta tuloksissa

päädyttiin siihen, että vastaisuudessaakin tasekirja olisi yksinkertaisin esitystapa. Sähköiseen allekirjoittamiseen ei otettu kantaa tuloksissa. (Mts. 33, 36.)

Nyt kun tilinpäätöksiä on tehty muutama vuosi uuden lain mukaisesti, saatiin selville myös uudistuksen lopullisia vaikutuksia sähköisen taloushallinnon kannalta, jotka olivat tosiasiasa vähäisiä. Tämän tutkimuksen perusteella käytännössä merkittävimpiä muutoksia olivat paperisen tasekirjan poisto laista sekä liitetietotositteiden lisäys. Lain uudistuksen myötä arkistointia oli kehitetty sähköisemmäksi, mutta sähköistä allekirjoittamista ei oltu vielä otettu käyttöön. Tulosten perusteella haastateltavat luottavat omaan pilvipalveluntarjoajaansa. Tasekirjan tilalla laaditaan tilinpäätös, jonka sisältö vastaa pääosin vanhaa tasekirjaa. Näiltä osin tulokset vastaavat aiempia tutkimuksia.

Kirjanpitolain kanta taloushallinnon sähköistymisen ja digitalisoitumisen kannalta on hyvin neutraali. Digitalisaatio ohjaa taloushallinnon kehitystä ja nähtäväksi jää kuinka hyvin kirjanpitolaki pysyy kehityksen mukana.

Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimustulosten perusteella nousi muutama jatkotutkimusaihe. Tutkimusta voisi jatkaa määrällisellä tutkimusotteella ottamalla mukaan suurempi tutkittavien joukko ja selvittämällä lain muutosten vaikutusten yleisyyttä. Kirjanpitolaki ei estä sähköisen taloushallinnon käyttöä, mutta tutkimuksen kohteena olevista tilitoimistoista osa ei tavoitteista huolimatta ollut vielä täysin sähköisiä. Syitä, miksi kaikkia sähköisiä ja digitaalisia mahdollisuuksia ei käytetä, voisi tutkia lisää. Kirjanpitolain uudistusta on jo tutkittu useasta näkökulmasta, joten sinällään lain uudistusten ja niiden vaikutusten selvittäminen ei ole niin ajankohtaista enää.

Lähteet

- Andersen, N. 2016. Blockchain Technology: A game-changer in accounting? Deloitte Deutschland. Viitattu 1.4.2018. https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/de/Documents/Innovation/Blockchain_A%20game-changer%20in%20accounting.pdf.
- Bandyopadhyay, S., Ghalsasi, A., Li, Z., Marston, S., & Zhang, J. 2011. Cloud computing—The business perspective. *Decision support systems*, 51, 176–189. Viitattu 28.3.2018. www.cs.joensuu.fi/~parkkine/LuK2015/CloudComputing-DecisionSupportSystems2011.pdf.
- Haaramo, V., Honkamäki, T., Kampman, H., Kaskimies, K., Koila, T., Mäkikangas, L., Niemistö, A., Paski, J., Rekola, M., Rönkkö, R., Vierros, H. & Yli-Rantala, E. 2018. Kirjanpitolaki – normeista käytäntöön. Online-julkaisu. ST-Akatemia Oy. Viitattu 13.3.2018. <https://www.stakatemiaonline.fi.ezproxy.jamk.fi:2443/lukutila/kplaki-norm>.
- HE 89/2015. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä puunkorjuuta aarniometsissä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamista koskevaksi laiksi. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 13.3.2018. <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.
- HE 208/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 13.3.2018. <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hoffman, C., & Rodríguez, M. 2013. Digitizing Financial Reports—Issues and Insights: A Viewpoint. Viitattu 28.3.2018. http://rabida.uhu.es/dspace/bitstream/handle/10272/7587/Digitizing_Financial_Reports.pdf?sequence=2.
- Hyypiä, M., Jalonen, S., Mäkikangas, P., Samppala, A. & Varanka, P. 2017. Digitalous, Opas sähköisen taloushallinnon käyttöönottajille. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 14.3.2018. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166128.pdf>.
- Jaatinen, P. 2009. Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelussa. Väitöskirja. Tampereen Yliopisto, kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta, taloustieteet. Tampere. Viitattu 27.3.2018. <http://tampub.uta.fi/handle/10024/66459>.
- Kamecke, U. & Körber, T. 2008. Technological Neutrality in the EC Regulatory Framework for Electronic Communications: A Good Principle Widely Misunderstood. *European Competition Law Review*, 330–337. Viitattu 22.4.2018. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKewjwz7r26f7cAhUCJ5oKHVLWD6oQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.uni->

[goettingen.de%2Fde%2Fdocument%2Fdownload%2F65b9d0d841b831596888f8fb208e838b.pdf%2FKamecke-Koerber_ECLR08_29\(5\)_330-339.pdf&usg=AOvVaw1oY4kiLtTo6GCJR9QABlYq](http://goettingen.de%2Fde%2Fdocument%2Fdownload%2F65b9d0d841b831596888f8fb208e838b.pdf%2FKamecke-Koerber_ECLR08_29(5)_330-339.pdf&usg=AOvVaw1oY4kiLtTo6GCJR9QABlYq).

Kanellou, A. & Spathis, C. 2013. Accounting benefits and satisfaction in an ERP environment. *International Journal of Accounting Information Systems*, 209-234. Viitattu 28.3.2018. <https://pdfs.semanticscholar.org/aa66/c04151036cabbff4452be3c655adb0277e51.pdf>.

Kirjanpitolautakunnan yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista. 1.2.2011. Kirjanpitolautakunta, Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 18.3.2018. [http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/6E7DF338F7AC91C4C22578550029471E/\\$FILE/KILA%20menetelm%C3%A4ohje%2001%2002%2011\).pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/6E7DF338F7AC91C4C22578550029471E/$FILE/KILA%20menetelm%C3%A4ohje%2001%2002%2011).pdf).

Klang, H. N.d. Strateginen toiminnan perusta. TIEKE. Viitattu 15.3.2018. <https://www.tieke.fi/display/Tieke/Strateginen+perusta>.

Korhonen, K. 2014. Sähköisen taloushallinnon kehitys ja ilmiön näkyvyys alan ammattilehtikirjoittelussa. Pro gradu -tutkielma. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, kaupakorkeakoulu, laskentatoimi. Lappeenranta. Viitattu 27.3.2018. <http://www.doria.fi/handle/10024/95533>.

L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki. Viitattu 12.3.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1997/19971336>, ajantasainen lainsäädäntö.

L 30.12.2015/1620. Kirjanpitolaki. Viitattu 12.3.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>, ajantasainen lainsäädäntö.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro.

Lehtomäki, M. 2016. Uusi kirjanpitolaki tuli voimaan vuoden alusta. Artikkelit TRAL:n sivustolla. Viitattu 12.3.2018. <http://www.tral.fi/uutiset/uusi-kirjanpitolaki-tuli-voimaan-vuoden-alusta/>.

Leppiniemi, J. 2016. Kirjanpitolain uudet jaksotussäännökset. Tilisanomat. Viitattu 20.3.2018. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/kirjanpitolain-uudet-jaksotussaannokset>.

Liiton arvot, visio ja strategia. 2016. TAL. Viitattu 16.3.2018. <https://taloushallinto-liitto.fi/tietoa-meista/organisaatio/liiton-arvot-visio-ja-strategia>.

Mäkiluoma, A. 2017. Kirjanpitolain uudistus hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Vaasan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.8.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124559/Makiluoma_Antti.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Nummela, S. 2016. Uusi kirjanpitolaki – Lakiuudistusten käyttöönotto tilitoimistoissa. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu

20.8.2018. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121660/Nummela_Saija.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Rantanen, H. 2010. Konekielisen tiliotteen standardi muuttuu. Tilisanomat. Viitattu 16.3.2018. <https://tilisanomat.fi/teknologia/konekielisen-tiliotteen-standardi-muuttuu>.

Rekola-Nieminen, L. 2015. Kirjanpito laki uudistuu -osa 1: tilikauden aikainen kirjanpito. Tilisanomat. Viitattu 20.3.2018. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/kirjanpitolaki-uudistuu-osa-1-tilikauden-aikainen-kirjanpito>.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 20.3.2018. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html>.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

SEPA. 2017. Finanssiala. Viitattu 30.3.2018. <http://www.finanssiala.fi/maksujenvalitys/Sivut/SEPA-palvelut.aspx>.

Simell, T. N.d. Verkkolaskun tiedot ja verkkolaskutuksen valinta. TIEKE. Viitattu 2.4.2018. <https://www.tieke.fi/display/verkkolasku/4.+Verkkolaskun+tiedot+ja+verkkolaskutusratkaisun+valinta>.

Stepping up: How finance functions are transforming to drive business results. 2017. PricewaterhouseCooper. Viitattu 30.3.2018. <https://www.pwc.com.au/consulting/assets/finance-effectiveness-benchmark-2017.pdf>.

Tallberg, A. 2017. Näkökulmia tilinpäätösasiakirjojen sähköiseen allekirjoittamiseen. Tilisanomat. Viitattu 16.8.2018. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/nakokulmia-tilinpaa-tosasiakirjojen-sahkoiseen-allekirjoittamiseen>.

Taloustiedon digitalisointi etenee – standardit ovat kaikkien saatavilla. 2017. TALTIO. Viitattu 15.3.2018. <https://taltio.net/ajankohtaista/taloustiedon-digitalisointi-etenee-standardit-ovat-kaikkien-saatavilla>.

Turtia, P. 2018. Kevään 2018 toimialojen näkymät: Liike-elämän palvelut. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 30.3.2018. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160677>.

Vieruaho, T. 2016. Tehoa ja luotettavuutta sähköisen kirjanpidon säilytykseen. Tilisanomat. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/tehoa-ja-luotettavuutta-sahkoisen-kirjanpidon-sailytykseen>.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 25.4.2018. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>.

Vuohelainen, H. N.d. Tieken toiminta-alueet. TIEKE. Viitattu 15.3.2018.

<https://tieke.fi/display/Tieke/TIEKEN+toiminta-alueet>.

Väisänen, J. 2016. Uusi kirjanpitolaki kannustaa sähköiseen taloushallintoon. Blogi-

kirjoitus. Talousplus. Viitattu 28.3.2018. <https://www.talousplus.fi/blogi/uusi-kirjanpitolaki-kannustaa-sahkoiseen-talouhallintoon/>.

Liitteet

Liite 1. Haastattelulomake

1. Kauanko olette toimineet taloushallintoalalla ja missä tehtävissä?
2. Kuinka hyvin tunnette kirjanpitolain muutoksen?
3. Lain uudistuksen myötä kirjanpito ja tilinpäätös voidaan viedä läpi tulostamatta paperiakaan, koska paperisen tasekirjan pakko poistui. Käytetäänkö sähköistä allekirjoitusta, jos ei niin miksi? Mielipiteitä sähköisestä allekirjoittamisesta?
4. Paperisen tasekirjan pakko poistui. Aiotaanko silti laatia paperisena?
5. Manuaalikirjanpidon laatiminen on vielä mahdollistettu laissa. Mitä mieltä olette tästä?
6. Laki ei ota kantaa käytettävistä menetelmistä tai järjestelmistä. Lain valmistelussa esitettiin, että kaikki kirjanpitovelvolliset olisivat velvollisia käyttämään tiettyjä tili-karttoja tai tiedostomuotoja taloushallinnon järjestelmissä ja tiedonsiirrossa. Mitä mieltä olette tietoteknisten ratkaisujen avoimuudesta? Pitäisikö laissa säätää tarkemmin käytettävistä menetelmistä ja järjestelmistä?
7. Onko lain uudistus vaikuttanut ja miten:
  - a) prosesseihin? (Myynti- ja ostoreskontra, matka- ja palkkareskontra, käyttöomaisuusreskontra ja maksuliikenne)
  - b) arkistointiin ja dokumentointiin?
  - c) raportointiin?
  - d) järjestelmiin ja ohjelmiin?
8. Ovatko järjestelmät ja ohjelmat ajan tasalla lain kanssa, esimerkiksi koskien kirjausketjua?
9. Teknologisten ratkaisujen yksityiskohtaisesta sääntelystä ministeriöasetuksilla luovuttiin (Ministeriöasetukset koskevat aiheita: kirjanpidossa käytettävät menetelmät, kirjanpitoaineiston tilapäinen säilyttäminen ulkomailla). Mitä mieltä?
10. Onko laki ajan tasalla: miksi on, miksi ei ole?
11. Onko laissa ja käytännössä ristiriitaisuuksia, millaisia?
12. Kirjanpitolaki tulevaisuudessa?
13. Mitä merkitystä tai vaikutusta seuraavilla 2 luvun muutoksilla on ollut?
  - a) Kirjanpitotilit, tililuettelo ja kirjanpidot: Lisäys pää- ja osakirjanpitojen määrittämisestä.

- b) Kirjaamisperusteet: Laskuperusteen käyttö kirjausperusteena.
- c) Kirjausjärjestys- ja ajankohta: Ennen liiketapahtumat oli kirjattava aika- ja asiajärjestyksessä. Nyt kirjanpito on järjestettävä, että kirjauksia voidaan tarkastella aika- ja asiajärjestyksessä. Kirjausajankohdat ovat linkitetty viranomaiselle annettaviin ilmoituksiin ja johdon valvontavelvollisuuteen.
- d) Tosite: Kirjaus perustuu päivättyyn ja numeroituun tai muulla tavalla yksilöityyn (esimerkiksi hyperlinkki/hakuavain) tositteeseen.
- e) Liitetietotosite: Uusi tositelaji. Tilinpäätöksen liitetietojen perustana olevia laskelmia ja asiakirjoja käsitellään tositteiden kaltaisina liitetietotositteina.
- f) Kirjausketju: Liiketapahtumien, tositteiden ja kirjausten yhteys mahdollisten osakirjanpitojen kautta pääkirjanpitoon ja siitä tilinpäätökseen sekä viranomaisilmoituksiin on vaikeuksitta todettavissa kumpaankin suuntaan. Vaatimus kirjausketjusta tiukentui, onko ollut vaikutusta?
- g) Kirjanpitoaineisto: Tositteen, kirjanpidon ja muun kirjanpitoaineiston muotoa saa muuttaa, jos se on tarpeen käsittelyn, siirron tai säilytyksen takia. Onko ollut tarvetta tähän?
- h) Luettelo kirjanpidosta ja aineistoista: Luettelosta tulee käydä ilmi mistä osista ja aineistoista tilinpäätöksen perustana oleva kirjanpito koostuu, miten ne liittyvät toisiinsa, missä ja miten säilytetään ja tarkastellaan. Kirjanpitojen välisten yhteyksien, menetelmien dokumentointi tilinpäätöksen yhteydessä?
- i) Kirjanpitoaineistojen säilyttäminen: ei maantieteellistä rajoitusta. Tarkastelun ol-tava mahdollista Suomesta ilman aiheetonta viivettä. Pilvipalveluiden hyödyntäminen?